

Etický kodex Policie České republiky, jeho význam a aplikace v praxi

Jiří Petřík

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jiří PETŘÍK
Osobní číslo: H118235
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Etický kodex Policie České republiky, jeho význam a aplikace v praxi

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na historické prameny vzniku etických kodexů předcházející vzniku etického kodexu Policie ČR;
- na vývoj Policie České republiky od dob četnictva přes jednotlivá historická období do současnosti;
- na popis, charakteristiku a edukaci etického kodexu u Policie České republiky;
- na výklad pojmu, podstaty, významu a funkce etického kodexu v současné Policii České republiky;
- na jeho možnosti aplikace v současném pojetí Policie České republiky.

Součástí práce bude provedený výzkum, zaměřený na zmapování vědomostí, přístupů a sociálních souvislostí s chováním nebo vystupováním policistů při uplatňování a dodržování etického kodexu Policie České republiky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Anzebacher, A., Úvod do etiky, Zvon, Praha 1994, ISBN 80-7113-111-3.

Čírtková, L., Policejní psychologie, Aleš Čeněk 2006, ISBN 80-86898-73-3.

Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky, SPŠ MV Praha 2005.

Herzogová, Z., Etické principy policejní práce. Policista. Vydává MV ČR, 2002, č.4.

Herzogová, Z., Policejní etika, Praha, Tiskárna MV 2003, ISBN 80-238-9984-8.

Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny policie a četnictva I. Habsburská Monarchie, Themis, Praha 1997, ISBN 80-85821-52-4.

Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny policie a četnictva II. Československo, Policie History, Praha 1999, ISBN 80-902670-0-9.

Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a četnictva III. Československo, Policie History, Praha 2001, ISBN 80-86477-01-0.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Renata Oralová

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

16. března 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2013

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.

vedoucí ústavu

PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UJTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60²⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Jiří PETRÍK
.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 20.3.2013

J. Petřík
.....
Podpis

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b (zveřejňování zástupných prací).

2) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3.

3) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 1.

4) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 2 a 3.

5) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

6) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

7) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

8) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

9) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

10) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

11) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

12) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

13) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

14) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

15) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

16) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

17) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

18) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

19) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

20) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 odst. 4.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou Etického kodexu policie České republiky, jeho významem a aplikací v praxi. Pozornost je věnována obecnému pohledu na problematiku etiky, morálky, profesní a policejní etiky i etického kodexu, vše následně s ohledem na problematiku organizace Policie České republiky a výkonu policejní služby.

Ke zpracování teoretické části bylo čerpáno z odborné literatury, právních norem a interních aktů Policie ČR, týkajících se uváděné problematiky. Praktická část je zaměřena na vyhodnocení a interpretaci získaných výsledků z výzkumu, který se uskutečnil mezi policisty Policie ČR na základních útvarech tj. Místních odděleních policie a základních útvarech Služby kriminální policie a vyšetřování na území Hl. m. Prahy.

Klíčová slova

Etika, morálka, etický kodex, funkce, hodnoty, zásady, profesní etika, policejní etika, četnictvo, pojem policie, bezpečnostní sbor, významné etické kodexy, aplikace, význam, vzdělávání, profesionalita.

ABSTRACT

This thesis deals with the topic of Ethics Code of the Police of the Czech Republic, with its meaning and application in practice. Attention is given to a general view on the issue of ethics, morality, professional and police ethics and ethics code, subsequently all these issues considering the issue of the organization of the Police of the Czech Republic and the performance of police services.

Special literature, legal norms and internal police norms relating to the reported topics were the sources of information for the theoretical part of the thesis. The practical part is focused on the evaluation and interpretation of the research results, which was carried out among the czech police officers at the basic units which means departments of the Public order police and basic units of the Criminal and Investigation Police of the Prague police force.

Keywords

Ethics, morality, ethics code, functions, values, principles, ethics, morality police, gendarmerie, the concept of police, security force, important ethical codes, application, meaning, education, professionalism.

Poděkování

Děkuji pí, Mgr. Renatě Oralové, za velmi užitečnou metodickou pomoc a trpělivost, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Kamile za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce a které si nesmírně vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Jiří Petřík

OBSAH	
ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
1.1 Vymezení pojmu etika a morálka	11
1.2 Profesní a Policejní etika	18
1.3 Etický kodex	23
2 HISTORIE A SOUČASNÁ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	28
2.1 Dějiny policie a četnictva na našem území	28
2.2 Poválečné období do roku 1989	35
2.3 Vznik a současná Policie ČR, její úkoly a jejich realizace	38
3 ETICKÝ KODEX POLICIE ČR, JEHO VÝZNAM A APLIKACE	44
3.1 Vznik Etického kodexu Policie ČR	44
3.2 Význam Etického kodexu Policie ČR	49
3.3 Aplikace Etického kodexu Policie ČR	53
II PRAKTICKÁ ČÁST	62
4 VÝZKUM K APLIACI A VÝZNAMU ETICKÉHO KODEXU	63
4.1 Cíl výzkumu, pracovní hypotézy a provedené metody výzkumu	63
4.2 Charakteristika zkoumané skupiny	64
4.3 Výsledky dotazníkového šetření	67
4.4 Závěry z výzkumné části a navrhovaná opatření	77
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
SEZNAM PŘÍLOH	86

ÚVOD

Pro vypracování bakalářské práce jsem jako řadový policista, zaměstnaný na jednom ze základních útvarů Policie ČR, zvolil téma „Etický kodex Policie České republiky, jeho význam a aplikace v praxi“. Vše vzhledem k tomu, že Policie ČR působí jako významný činitel pro zajištění určitého řádu a bezpečnosti v naší společnosti, kdy policisté jsou společností konfrontováni a výkon policejní služby je takřka permanentně pod kontrolou veřejnosti, která citlivě vnímá, posuzuje, hodnotí chování i jednání každého jednotlivého policisty a přenáší je na charakteristiku policejního sboru jako celku a to jak z negativního pohledu, tak i z pozitivní stránky takového jednání. Hodnocení Policie ČR jako celku mi není lhostejné a v některých případech se mne hluboce dotýká.

Činnost policie a samotných policistů se tedy bezprostředně týká každého z nás, policisté tak přicházejí prakticky neustále do styku s veřejností, při jednání se zástupci široké veřejnosti musí být zdůrazněna etická a mravní dimenze jednání policistů. Činnost Policie ČR je společností intenzivně sledovaná a často, jak je výše již zmíněno, i negativně kritizovaná, o aktuálnosti voleného téma tedy není pochyb.

Bakalářskou práci jsem rozčlenil do čtyř kapitol, ve kterých se pokusím naplnit hlavní cíle této bakalářské práce, kterými bude zejména zkoumání úrovně představ policistů o Etickém kodexu policie ČR a zhodnocení významu tohoto kodexu a jeho aplikace v praxi samotnými policisty, dále se zaměřím na vymezení důležitých pojmů obsažených v etickém kodexu a charakterizaci organizace Policie ČR z historického hlediska a současnosti.

V úvodní kapitole se budu věnovat vymezení základních pojmů, obsažených v etických kodexech a to důležitým pojmům pro tuto oblast, kterými jsou etika a morálka, dále se zde zaměřím na profesní a policejní etiku a samotný všeobecný pojem etického kodexu s ohledem na jeho vznik a obsah.

V druhé kapitole se pokusím o hrubé nastínění bezpečnostních složek v jednotlivých etapách vývoje na našem území. Podkapitoly věnované různým

obdobím naší historie, budou věnovány jednotlivým bezpečnostním sborům, jejich působnosti, složení, organizaci. Tyto sbory nám přiblíží vznik dnešní Policie ČR. V rámci charakteristiky policie připomenu základní úkoly, které Policie České republiky plní, nebo plnit má.

Třetí kapitola bakalářské práce je zaměřena na samotný Etický kodex Policie ČR, kde se pokusím popsat vznik tohoto kodexu s uvedením různých projektů, které etickému kodexu v rámci Policie ČR předcházeli s tím, že zde uvedu způsob jeho zavedení do povědomí policistů, způsob jeho následné aplikace v praxi a zároveň uvádím způsoby vzdělávání a etiky u Policie ČR, dále se pokusím nastínit význam tohoto kodexu a důležitost jeho aplikace v praxi pro samotné policisty.

Poslední kapitola je zaměřena na realizovaný výzkum, který byl uskutečněn za spolupráce policistů spadajících pod základní útvary Policie ČR, OŘ Praha III. V této části bakalářské práce jsou uvedeny stanovené cíle, hypotézy a zpracovávám zde výsledky s vyhodnocením provedeného výzkumu. Samotný výzkum je realizován formou anonymního nestandardizovaného dotazníku. Tento dotazník byl předložen policistům, kteří již ukončili Základní odbornou přípravu. U těchto policistů, policistek, jsem chtěl zjistit jejich postoje k Etickému kodexu policie ČR a jejich názory na způsob využití tohoto kodexu v praxi.

V závěru bakalářské práce se vracím ke zvolenému tématu a významu Etického kodexu policie ČR s přihlédnutím k zjištěným závěrům z provedeného výzkumu a výsledkům provedeného výzkumu. Podávám zde návrhy na možná řešení problémů, které vyvstaly k danému tématu při zpracování bakalářské práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Jak jsem již zmínil v úvodu práce, v první kapitole se budu věnovat vymezení základních pojmů, které se vztahují k řešené problematice a které jsou obsaženy v etických kodexech. Těmito pojmy jsou etika a morálka, dále profesní a policejní etika i samotný všeobecný pojem etického kodexu, vše s ohledem na jeho vznik a obsah.

1.1 Vymezení pojmu etika a morálka

V následující části úvodní kapitoly se pokusím vymezit pojem Etika a pojem Morálka, které patří ke stěžejním pojmům vztahujících se k celé práci, oba pojmy spolu bezesporu přímo souvisí a měly by představovat jedny ze základních hodnot, kterými se řídí policisté při svém jednání, při jednání s jinými orgány státní správy, organizacemi, právníckými i fyzickými osobami, ale především s veřejností jako takovou. Etická dimenze se musí promítat u profese policisty do všech služebních zákroků a do celé hierarchie struktury organizace policie, vše s ohledem na to, že jsou na každého policistu vedle odborných požadavků kladeny i nároky etické, kdy důraz na etický rozměr je tím výraznější, čím více se policisté při výkonu svého zaměstnání setkávají a komunikují s dalšími lidmi. Etika a morálka zároveň představují jedny ze základních hodnot Etického kodexu Policie České republiky. V této části se tak budu snažit pojmově vymezit Etiku s Morálkou a zároveň charakterizovat jejich význam pro další pochopení vlivu těchto pojmů na význam, aplikaci a samotný Etický kodex Policie České republiky.

Pojmy etika a morálka se často používají v hovorové řeči jako synonyma, avšak nepatrný rozdíl mezi uvedenými pojmy existuje a v odborné veřejnosti je plně tento rozdíl respektován, přitom jeden pojem bez druhého neexistuje. To znamená, že pokud se hovoří o morálce, morálním vědomí, zákonitě dochází ke konfrontaci s etikou a naopak. Jedno bez druhého je nemožné a samoúčelné.¹

¹ Janotová, H. a kol., Profesijní etika, 1. vyd. Eurolex Praha 2005, s. 13.

Etika bývá označována za nauku o morálce. Někteří autoři chápou etiku jako teorii mravnosti, jejímž předmětem je zkoumání zákonitosti mravního chování jednotlivců i společnosti a z toho vyvozují, že etika je nadřazena morálce. Autoři, kteří rozlišují etiku a morálku někdy vychází z časového rozlišení. *Morálka vyjadřuje skutečnost jaká „je“, tedy skutečný stav, kdežto etika představuje „co má být“.*²

Etika. Slovo „etika“ pochází od řeckého „éthos“, které se v první řadě týká zvířat a označuje místo jejich pastvy nebo stáj. V souvislosti s člověkem znamená „éthos“ obyčej a mrav v rámci určitého společenství.³

Označení etiky jako praktické filozofie pochází z Aristotelova členění, které dělilo filozofii na teoretickou, praktickou a poetickou, kdy k praktické filozofii náležela etika, politika a ekonomie. Etika je tedy filozofická disciplína o morálním jednání, není sama morálkou, nýbrž hovoří a pojednává o morálce. Jako praktická filozofie zkoumá určité mravní normy pro jednotlivé oblasti lidského chování jednotlivce i společenství v jejich smyslu a objektivní platnosti a zdůvodňuje jejich oprávnění.⁴

Etiku, která popisuje pouze mravní hodnoty, např. jak probíhá rozhodování, co obsahují mravní hodnoty, nazýváme deskriptivní (popisnou) etikou. Dále etiku rozdělujeme na etiku individuální, která zahrnuje morální otázky jednotlivce a etiku sociální, jež zkoumá mravní život a normy různých společenství a společenských činností.⁵

Sociální etika je učení o normách mravně správného jednání v sociální oblasti, tj. o jednání společenských útvarů i jednotlivého člověka ve vztahu ke společenským útvarům, jejichž je členem, na rozdíl od individuální etiky jako nauky o normách

² Mazák, E., Firemní kultura a etické kodexy, 1. vyd., Bankovní institut vysoká škola Praha 2010, s. 84.

³ Anzebacher, A., Úvod do etiky, 1. vyd. Praha: Zvon 1994, s. 17.

⁴ Brugger, W., Filozofický slovník, 1. vyd. Praha: Naše vojsko 1994, s. 131.

⁵ Adamová, L., Dudák, V., Ventura, V., Základy filozofie a etiky, 4. vyd. Praha: Fortuna 2007, s. 126.

jednání jednotlivce jako takového v jeho poměru k bohu, k sobě samému a k bližním, bez ohledu na společenskou vázanost.⁶

Další dělení etiky je na již výše uvedenou praktickou etiku a teoretickou etiku. Teoretická etika věnuje pozornost filozofickým otázkám etiky a dnes je aktuální také dělení na etiku profesní, která zkoumá etické problémy jednotlivých oborů, které se musí vyrovnávat s problémy týkajícími se nás všech, jako např. Lékařská etika, Policejní etika, Novinářská etika a další. O etice profesní, která se přímo vztahuje k této práci, pojednám níže.

U Etiky je uváděno několik funkcí:

- funkce gnoseologická, která zkoumá dějiny etických teorií, které jsou rovněž předmětem etiky, zde má autor na mysli přiblížení výkladu důvodů morálky;
- funkce hodnotící, ať už hodnotí dřívější či současné jednání individuí, vztahy mezi nimi (dnes už i jejich vztah ke zvířatům), společenské poměry, konflikty, instituce atd. z hlediska mravních hodnot a jimi určených mravních povinností, které jsou vnímány jako všeobecně závazné, nebo posuzuje tyto hodnoty a závazky z pozice mravních idejí a ideálů, které jsou všeobecnou vizí o mravně dokonalém člověku a společnosti.;
- funkce regulativní, u níž se regulace týká jak povinností člověka ve vztahu k sobě samotnému (jako péče o zdraví, odpovědnost za narození zdravých dětí, za rozvíjení rozumových a mravních kvalit individua atd.), tak k jiným lidem (závazkům k dětem, přátelům, rodičům, příslušníkům opačného pohlaví, jiných ras, cizincům, všem potřebným např. nemajetným, nemocným, postiženým a starým lidem). A dnes také povinnosti vůči živé a neživé přírodě. Eticky jsou regulovány také vztahy člověka a společnosti, profesního chování a jednání člověka jako vědce, lékaře, právníka atd.;

⁶ Brugger, W., Filosofický slovník, 1. vyd. Praha: Naše vojsko 1994, s. 393.

- funkce výchovná, ať už je tato funkce naplňována pěstováním ctnosti, tj. mravní dokonalosti člověka, nebo mravní povinnosti a odpovědnosti: abychom jednali jako rozumné a svobodné bytosti odpovědné za svou volbu i za ostatní.⁷

Při dalším možném vymezení pojmu Etika, se setkáváme u různých autorů vysvětlujících filosofické otázky etiky, s různými definicemi tohoto pojmu, může se tak jednat o pojetí etiky pro lepší orientaci dále uvedené:

Etika je učením o morálce: o specifické schopnosti člověka nechat se vést pouze vlastním svědomím jako jediným motivem volby, tj. „volit povinnost“. To ovšem předpokládá schopnost posuzovat. Nikoli vše objektivně existující, ale především záměrně chtěné z hlediska dobra a zla. Ale také možnost svobodně volit a tedy řídit se tímto posouzením.⁸

Etika je v celém myšlenkovém vývoji základní součástí filosofie. Předmětem etických otázek je jednání člověka, a to z hlediska dobra a zla. Od otázky bezprostřední volby může etické tázání přejít k teoretičtějšímu, např. nikoli k volbě mezi mravní normou a vlastní zálibou, nýbrž k pochybě, je-li uložení povinnosti oprávněné, neplyne-li z libovůle nebo neznalosti toho, kdo povinnost ukládá.⁹

Etika je disciplína zabývající se tím, co je špatné, morálními povinnostmi a závazky, je souborem morálních hodnot. Zkoumá zásady jednání jednotlivce, nebo (profesní) skupiny, dále studuje obecné povahy morálky, konkrétních morálních postojů, pravidla či standardy, kterými se řídí jednání členů určité profese, morální kvality určitého jednání.¹⁰

At' je nahlíženo na lidskou bytost z jakékoliv stránky, vždy je třeba mít na zřeteli její schopnost svobodného jednání. Zároveň je člověk nucen určovat podmínky svého jednání, protože velmi brzy zjistí, že nekontrolovaná svoboda

⁷ Radvan, E., Úvod do filosofie a etiky, IMS Brno 2011, s. 137-141.

⁸ Radvan, E., Úvod do filosofie a etiky, IMS Brno 2011, s. 136.

⁹ Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 21.

¹⁰ Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika, Stř. Policejní škola MV v Praze, s. 4, Praha 2005.

přestává být svobodou. Etika se zabývá konfliktem vlastní touhy po svobodném jednání a vědomím povinnosti přizpůsobit se požadavkům ostatních, je to filosofická disciplína, zabývající se vztahem lidského jednání k morálním normám, původem a povahou těchto norem, jakož i smyslem lidského života a problémem jeho štěstí. Každá kniha, slovník, či autor o etice pojednává mírně odlišnou definicí etiky.

Morálka. Pokud sám jedním s vědomím reflexe všeobecně uznávaných norem, jedním mravně. Soubor názorů na normy jednání, zvyklostí, které se jimi řídí, ideálů, o nichž se diskutuje v dané společnosti, je Morálka.¹¹

Pojem morálka je odvozen z latinského výrazu „mores“, což vyjadřuje mrav, jedná se o ideový základ pro hodnotové a normativní systémy.¹² Nebo také z latinského výrazu „mos“, který můžeme přeložit jako mrav, obyčej, zvyk, charakter, vlastnost, zákon. Morálka je podmíněna schopností posuzovat a svobodě volit, je specifickou oblastí života člověka a společnosti. Etika tematizuje a popisuje tuto součást kultury jako v dějinách existující (např. mravní étos v dobách rozkvětu řeckých městských států) nebo aktuální (životní styl v dnešní hodnotově dezorientované společnosti) soubor mravních zvyků tradic, idejí a ideálů, hodnot a norem. A také mravních citů, vztahů a postojů, včetně procesů jejich formování.¹³

Jedná se o proměnlivý, historicky a kulturně podmíněný souhrn hodnotících soudů, zvyků, názorů, hodnot, ideálů, pravidel, institucí a norem, jimž se lidé ve svém praktickém mravním jednání řídí. ***Morálka tedy představuje historický soubor hodnot, ideálů a představ, které specifikují mravní nárok určitého společenství či sociální skupiny.*** Takovými morálními hodnotami v pozitivním smyslu mohou být např. požadavek spravedlnosti, uměřenosti, skromnosti, statečnosti a v negativním smyslu pak zlo, nemírnost, povýšenectví, záludnost, pokrytectví, zbabělost atd. Podle

¹¹ Blecha, I., *Filosofie*, 4. vyd. Olomouc 2002, str. 219-220.

¹² Jandourek, J., *Sociologický slovník*, 1. vyd. Praha: Portál 2001, str. 164.

¹³ Radvan, E., *Úvod do filosofie a etiky*, IMS Brno 2011, s. 137.

převahy kladných či záporných hodnot je prováděno mravní hodnocení a hovoří se pak buď o morálce vysoké, nebo nízké, o morálce nebo amorálnosti.¹⁴

Hovoříme rovněž o mravně (morálně, eticky) dobrém jednání, což je svobodné lidské konání, které souhlasí s objektivní etickou hodnotou a mravním zákonem, naproti tomu mravně špatné jednání je v rozporu s etickou hodnotou a mravním zákonem a mravně indiferentní je svobodné jednání, jež podle svého předmětu není ani dobré ani špatné.¹⁵

Studiem mravního chování, mravního cítění, mravních hodnot a norem, mravních povinností se zabývá právě etika jako vědní disciplína. U mravního hodnocení jde především o prostý fakt, že svému jednání a jednání druhých lidí připisujeme mravní hodnotu. Když mravně hodnotíme lidské jednání, vždycky předpokládáme, že jednající osoby dospěly k užívání rozumu a že poznávají rozdíl mezi dobrem a zlem. To znamená:

- předpokládáme, že každý nějak ví, co je dobré a co je špatné, alespoň ve všeobecném smyslu. To nevylučuje, že v jednotlivém případě mohou mít lidé o dobru a zlu zcela rozdílné názory;
- předpokládáme také, že každý rozhodně ví, že dobro je nutno konat a zlo nekonat. Je tu vědomí, že mravní nárok dobra má povahu nepodmíněné závaznosti. Toto všeobecné poznání dobra a zla, které spontánně a samozřejmě předpokládáme ve styku s lidmi, označujeme běžně jako svědomí.¹⁶

Svědomí je zde možno charakterizovat dále jako schopnost subjektu hodnotit mravní povahu a dopad vlastních rozhodnutí a činů. Mravní svědomí je vnitřní silou orientující člověka k mravnímu jednání.¹⁷

¹⁴ Herzogová, Z., *Základy filosofie a profesní etiky*, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 103.

¹⁵ Brugger, W., *Filosofický slovník*, 1. vyd. Praha: Naše vojsko 1994, s. 249.

¹⁶ Anzebacher, A., *Úvod do etiky*, 1. vyd. Praha: Zvon 1994, s. 14.

¹⁷ Radvan, E., *Úvod do filosofie a etiky*, IMS Brno 2011, s. 136.

Morálka rovněž znamená celkovou představu správného jednání ve společnosti, od pravidel zdvořilosti se liší tím, že se týká věcí závažných a podstatných, na druhé straně se liší od práva tím, že se nedá soudně vymáhat a na její porušení nejsou sankce.

Immanuel Kant, německý filosof, kritizoval morálku přijímanou lidmi na základě vnější autority a proti takové morálce postavil požadavek morálky autonomní, kterou člověk přijímá svobodně, na základě vlastního rozumu. V jeho etice platí, jako morální princip kategorický imperativ. Zní takto: *Jednej tak, aby maxima tvé vůle vždy mohla být zároveň principem obecného zákonodárství.* Maxima jsou zde podle Kanta myšlena jako subjektivní praktické zásady, jež obsahují „všeobecné určení vůle“. Maximy jako obecné subjektivní zásady mající charakter principů posuzování v celých oblastech života, jsou jimi například: „Bud' ochoten pomoci!“, „Bud' čestný!“, „Bud' zdvořilý!“ ale také „Prosazuj svůj prospěch bez ohledu na druhé!“ „Lži když ti pravda škodí!“ atd. Maximy jsou empiricky předem dané obecné orientace, jimiž se řídí konkrétní osoby ve své praxi. Vyjadřují praktické postoje lidí.¹⁸

Morálce, morálním zásadám, zvykům se člověk, jedinec učí již od svého dětství a přejímá je, při své výchově od svých rodičů, od své sociální skupiny, ve které žije a celé společnosti, do níž náleží. Můžeme říci, že princip takového učení lze vyjádřit zjednodušeně jako „chovej se tak jak se u nás chová“ „dělej to, co se u nás dělá a vyhýbej se tomu, co se nedělá“, tím se tak lidé řídí nejčastěji, pokud jde například o chování v dané společnosti, oblékání, o pravidla chování, jednání. Jde o mravy, které se člověk naučil již ve svém dětství a které poté dále při své výchově zdokonaloval. Pokud byl v tomto ohledu jedinec zanedbáván a základy morálního jednání jsou mu tzv. cizí, je těžké takové jednání od něj očekávat, či dokonce bez jakéhokoliv dalšího opatření vyžadovat.

Morálka se často vyjadřuje pomocí příkazů, či zákazů, což nám dokládá například biblické Desatero. Morálka potom znamená individuální přesvědčení o tom,

¹⁸ Anzebacher, A., Úvod do etiky, 1. vyd. Praha: Zvon 1994, s. 51-53.

co člověk dělat nemá – dokonce i kdyby to ostatní udělali. V tomto případě můžeme hovořit o Mravním zákoně, což je zákon, který přikazuje mravní dobro a zakazuje špatnost.

Mravním zákonem se může také nazývat norma mravů, spíše se jí však rozumí princip morálky, který určuje co je mravní dobro. Morálka, mravnost je tak postoj člověka, spočívající na svobodném rozhodnutí vůči mravnímu zákonu.¹⁹

1.2 Profesní a Policejní etika

V této části práce nazvané profesní a policejní etika vysvětlím oba pojmy vzhledem k zaměření samotné etiky a morálky na profesní a policejní cílovou skupinu, jejich specifikacím a postavení ve společnosti.

Profesní etika. Během vývoje lidstva vzniklo mnoho různých profesí a povolání, vedle jedné z nejstarších profesních etik lékaře, tak dochází ke vzniku nových profesních etik, jako je etika učitele, etika podnikatele, etika advokáta a také etika policisty. Tyto profese si při svém vývoji vynutili pro svůj růst, pro své zachování, prosperitu a života schopnost vytvoření vnitřních závazných pravidel, vnitřních norem, které určovali, jak má plnit člen této profese, či povolání své povinnosti a řídit svou činnost.

Obsahově se od sebe jednotlivé profesní etiky liší. Cílem profesní etiky je zabezpečit, aby práce, kterou profesní skupina vykonává, odpovídala nárokům, které jsou na ni kladeny. Tím se zvyšuje společenská prestiž skupiny, její sebeúcta a jistoty, jinak řečeno profesní etika integruje zájmy skupiny, společnosti a jednotlivých členů profese.²⁰

Pod pojmem profesní etika tak rozumíme, jednu ze součástí aplikované etiky, která reflektuje etické aspekty pohledů a problémů vznikajících v rámci určitých povolání. Profesní etika se věnuje etickým normám a hodnotám a také povinnosti

¹⁹ Brugger, W., Filosofický slovník, 1. vyd. Naše vojsko 1994, s. 249.

²⁰ Herzogová, Z., Policejní etika, 1. vyd. Tiskárna MV Praha 2003, s. 52.

jejich dodržování v konkrétní profesi. To znamená, že profesní etiky patří do skupin neontologických etik (jsou etikami povinností).²¹

Požadované hodnoty, normy, principy určité profesní skupiny, byly a jsou formulovány a začleňovány do určitých kodexů, o kterých bude pojednáno níže, jedná se např. o neznámější etický kodex lékaře, dále etický kodex kněze, etický kodex advokáta, ale i novějších kodexů jako zaměstnanců bank, knihovníků, novinářů a dalších. Lidé samotní při jednání s určitými profesemi spoléhají na jejich loajalitu a do jednání se zástupcem takové profese vkládají svou důvěru a očekávají respektování svého soukromí, spoléhají tedy na profesní etiku, potažmo etický kodex té které profese.

Obsahem profesní etiky by měla být především explikace hodnotového systému, žádoucího pro danou profesi, explikace charakteru povinování, tj. mravních norem a mechanismů, které regulují uskutečňování těchto hodnot a hledání optimálních forem a principů profesní etiky daného oboru. Profesní etika by měla kromě logického zdůvodnění a ospravedlnění svých norem, zahrnovat také určitý „výcvik“ jejich aplikaci.²² Naplňování profesní etiky je vždy autonomní volbou každého jedince. Náplní výuky a zdokonalování profesní etiky, je dovést jedince k jeho vnitřnímu přesvědčení, že výkon jeho profese v souladu s požadovanými mravními normami (kodexem) je nutný k naplnění smyslu jím vykonávané profese.

Profesní etika tak představuje soubor mravních norem a ideálů, které jsou žádoucí v určitém povolání. K základním funkcím profesní etiky by tak měli patřit pravidla regulující chování členů dané profesní skupiny, pravidla pomáhající k budování důvěry občanů v danou profesi a v neposlední řadě podmínky zvyšující společenskou prestiž té či oné profesní skupiny.

Celospolečenský význam profesních etik je v tom, že zabezpečují před společností (a samozřejmě před zainteresovanými skupinami) zodpovědnost příslušníků daných profesních skupin, nebo povolání k tomu, že svoje osobní zájmy

²¹ Janotová, H. a kol., Profesijná etika, 1. vyd. Eurolex Praha 2005, s. 17.

²² Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 106.

nebudou stavět nad zájmy profesní skupiny, ke které patří a které jde především o pozitivní vnímání a respektování ze strany společnosti. Ignorování profesní etiky ze strany jejího „vykonavatele“ vyvolává společenskou nedůvěru jak odborné, tak i široké veřejnosti.²³

Policejní etika. Jak je již zmíněno, profesní etika se týká a zasahuje do různých profesí a oborů, jedním z nich je i policie. Jedná se tak o Policejní etiku, nebo i etiku policejní práce. Otázky etiky policejní práce dnes nabývají na aktuálnosti nejen u nás, ale i v zahraničí.

Prostřednictvím denního tisku, či dalších aktuálních masmédií se můžeme denně dozvídat o různých případech, ve kterých figurují jako účastníci policisté a to jak v kladném smyslu, kdy se policista zachová podle nejlepších mravních a etických zásad v rámci svého povolání a svého přesvědčení, tak i v záporném, kdy se policista může dopustit i závažného protiprávního činu, řešeného trestním zákoníkem. Takové případy jsou veřejností vnímány zcela odlišně, pozorněji a hodnoceny přísněji než u pachatele pocházejícího mimo uvedenou profesní skupinu. Vše uvedené se mísí i s nedávným pohlížením občanské veřejnosti na policii jako výrazně represivní složku, kdy policie udržuje veřejný pořádek a pořádek v dané společnosti v nutných případech i za použití síly. Policejní etika rovněž nebyla samotnými policisty vnímána jako nezbytná součást jejich práce, což podtrhovala skutečnost, že v předešlé době chyběl u této profese zmíněný kodex obsahující uváděné regulativy.

*Můžeme vyvodit charakteristiku profesní etiky policisty takto: Měla by poskytovat přesvědčivé sociální, právní a filosofické zdůvodnění mravních norem, hodnot, principů a povinností, které je nutno respektovat a dodržovat při výkonu policejní profese.*²⁴

Profesní etika, v tomto případě etika policejní, tedy hraje důležitou roli. Policistům jsou od základní odborné přípravy hodnoty a zásady této etiky

²³ Janotová, H. a kol., Profesijní etika, 1. vyd. Eurolex Praha 2005, s. 18

²⁴ Herzogová, Z., Policejní etika v dokumentech, 1. vyd. Praha: PAČR 2000, str. 3.

předkládány, vštěpovány a dále v různých edukačních kurzech rozvíjeny. Porušením této etiky ze strany policistů tak dochází, jak ke kázeňským přestupkům, tak i k uvedeným závažnějším činům. Profesní etika zahrnuje profesní axiologii, nauky o hodnotách daného oboru a deontologii, profesní deontologie bývá většinou explicitně vyjádřena výčtem žádoucích mravních norem a povinností. Tento výčet tvoří obsah etického kodexu, té či oné profese. Profesní etika policie by měla zahrnovat:

- přehled a analýzu principů etických kodexů policie v různých státech;
- sociální, právní a filosofické zdůvodnění těchto principů;
- zařazení policejní etiky do současného pluralitního systému morálek;
- problém interiorizace žádoucích mravních norem do vědomí jednotlivého policisty;
- řešení mravních konfliktů vzniklých v důsledku porušení principů kodexu policistou;
- úroveň reflexe a aplikace principů etického kodexu současným policistou.

To jsou jen základní a nejdůležitější témata, týkající se profesní etiky policie. Posláním důsledného dodržování principů etiky policejní práce je přispět ke zvýšení důvěry občanů v policii, neboť důsledné uskutečňování těchto principů v činnosti každého policisty (bezúhonnost, neúplatnost, nestrannost, korektnost, zákaz nepřiměřeného užití síly atd.) je jedním z nástrojů optimalizace vztahu veřejnosti a policie.²⁵

V případě policejní etiky, by její výuka u policistů měla směřovat k naplnění následujících cílů:

²⁵ Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 107.

- 1) pochopení sociální role policie v demokratickém státě, pochopení jejího poslání jakožto služby občanům;
- 2) vnitřní ztotožnění s posláním policie v demokratickém právním státě, prohloubení a upevnění respektu k základním lidským právům a svobodám občanů;
- 3) explicitní formulace žádoucích hodnotových postojů a interiorizace mravních norem do vědomí jednotlivců, zvláštní důraz je kladen zejména na takové hodnoty jako neúplatnost, nestranné prosazování zákona a minimální užití síly;
- 4) upevnění žádoucích hodnotových postojů a mravních norem, které tvoří základ praktického rozhodování jednotlivců v různých životních a pracovních situacích;
- 5) prohloubení morální odpovědnosti každého jednotlivého policisty, a to nejenom vůči nadřízeným, ale i občanům;
- 6) posílení profesionální hrdosti policisty na straně jedné a respektování občana na straně druhé;
- 7) prohloubení sebeuvědomění, sebepoznání a sebeovládání;
- 8) výuka má rozvíjet schopnost kultivované mezilidské komunikace.²⁶

Úkolem policejní etiky je zdůvodnit etické normy policejní práce tak, aby se jimi bylo možné řídit na různých úrovních (od jednotlivého policisty, přes policejní oddělení a po celou policejní instituci). Ve vztahu k praxi představuje policejní etika soubor norem, které regulují chování a rozhodování policejních subjektů v nejrůznějších situacích z hlediska žádoucího chování tj. z hlediska toho, co společnost od policie očekává. Policejní etika je nástrojem, který reguluje vztah mezi policisty a občany, kdy represe, strach, nadřazenost, které byly dříve účinnými

²⁶ Herzogová, Z., Policejní etika v dokumentech, 1. vyd. Praha: PAČR 2000, str. 7-8.

metodami, mohou vést policii do izolace, policejní etika tak hledá nové v daném prostředí aktuální prostředky, navazování kontaktů s občany.²⁷

Základní otázky etiky různých profesí a samozřejmě Policejní etiky jsou vyjádřeny v etických kodexech, které zahrnují soubory požadovaných mravních norem. Profese charakterizované etickým kodexem, jsou tedy profesemi, jejichž adresátem je člověk, jde o vztahy, které nejsou primárně zprostředkované penězi, a dále jsou to profese, jejich vykonavatelé mají možnost hluboce ovlivnit život svých klientů.

1.3 Etický kodex

V následující části práce se zaměřím na samotný pojem etického kodexu, jeho význam, jeho obsah a jeho prvopočátky, kdy zároveň uvedu přední významné etické i historické kodexy.

Jak je již zmíněno žádoucí mravní normy a povinnosti určité společenské či profesní skupiny jsou vyjádřeny v Etických kodexech. Etický kodex představuje systém mravních norem, který slouží jako prostředek formování žádoucích vlastností a vztahů mezi lidmi. Etický kodex, ať už profesní nebo celospolečenský, má normativní charakter, požaduje na člověku určitý typ chování, který se více či méně proměňuje v průběhu dějinného vývoje.²⁸

Etický kodex je nástrojem etiky, jako souboru morálních a mravních hodnot společnosti, kde etika je normativní vědou a není psaným právem. Etický kodex je používán v oblastech jako, ochrana osobních údajů, korupce, osobní charakter a profesní etika. Obecně se v etických kodexech vyjadřují morální požadavky, které jsou přísnější než požadavky, kladené na řadové občany. Etický kodex tak obsahuje závazky zákonné i závazky nad rámec zákona. Etické kodexy se staly důležitými dokumenty jak ve veřejném sektoru, tak v soukromé oblasti. Jsou jedním z prvků

²⁷ Herzogová, Z., Policejní etika, 1. vyd. Tiskárna MV Praha 2003, s. 115-116.

²⁸ Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 108.

nástroje prosazování etických principů, vedle kodexů chování, etických výborů a etických komisí.

Etické kodexy je možno dělit na profesní, institucionální a firemní (podnikové). Zatímco profesní kodexy obsahují většinou obecné normy závazné pro celou profesi, podnikové kodexy obsahují obecné zásady i jejich transformaci v méně obecné podobě, zaměřené na specifické morální problémy určitého podniku.²⁹

Etický kodex jako nástroj samoregulace by měl být jednoduchý, účinný, přijatelně nákladný a obecně akceptovatelný. Druhem etického kodexu může být například firemní krédo i deklarace hodnot. Samotný etický kodex mohou doplňovat etické vzory (historické, současné), vzdělávání, výcvik.

Existuje tedy mnoho různých etických kodexů, rozdíl mezi jednotlivými kodexy spočívá v jejich profesním zaměření, zejména v jejich konkrétnosti a přísnosti, určujíc základní principy etického chování. Můžeme se tak setkat s různými typy etických kodexů jako např.:

- aspirační kodexy, které vyjadřují určité ideály, ke kterým by mělo směřovat chování subjektu;
- výchovné kodexy, které obsahují přesně vymezené pokyny s obsáhlým komentářem jak postupovat;
- regulační kodexy, které zahrnují soubor detailních pravidel řízení profesionálního chování a slouží i jako základ řešení stížností.

Praxe však přináší mnoho variant etických kodexů, které vznikají prolínáním těchto třech základních typů. Všeobecně však platí, že etické kodexy jsou směsí normativních a pragmatických úvah subjektu o tom, jak by se chtěl a měl chovat. Typy kodexů se mohou lišit i podle toho o jaký subjekt jde. Podle subjektu můžeme uvést například profesní etické kodexy (lékaři, učitelé, právníci, manažeři), odvětvové

²⁹ Herzogová, Z., Policejní etika, 1. vyd. Tiskárna MV Praha 2003, s. 66.

etické kodexy (pro bankovní sektor, reklamu, poštu, pojišťovnictví) a podnikové etické kodexy (konkrétní a jen pro jeden podnik určený vnitropodnikový regulátor).³⁰

Jedním z možných nejdéle uváděných předchůdců kodexů, obsahující etické a morální zásady, je Desatero božích přikázání, či dekalog, které vyslechl a vyryl Mojžíš na hoře Sinaj, jako zákon do kamene, svému lidu prchajícímu z Egypta do země zaslíbené. Desatero je chápáno jako soubor určitých pravidel s vysokou autoritou. Přikázání jsou v Bibli vyjmenována dvakrát, poprvé v knize Exodus a podruhé v knize Deuteronomium. Pro etiku v židovství a křesťanství má desatero přikázání zásadní význam. Desatero já zároveň považováno v evropské kultuře i mimo okruh náboženství za „etické minimum“, neboť 4. až 10. přikázání desatera vymezuje základní mezilidské vztahy.

Ukázka 4. až 10. přikázání dle biblické knihy Exodus:

Cti svého otce a svou matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh,

Nezabiješ,

Nezesmilníš,

Nepokradeš,

Nevydáš proti svému bližnímu křivého svědectví,

Nebudeš dychtit po domě svého bližního,

Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku nebo po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.³¹

Desatero se stalo od svého vzniku vzorem, můžeme uvést i kodexem, kterým se řídila při určování základů mezilidských vztahů, nejedna společnost po dlouhou dobu, na Desatero tak postupně navazovalo mnoho dalších kodexů.

³⁰ Janotová, H. a kol., Profesionální etika, 1. vyd. Eurolex Praha 2005, s. 20.

³¹ <http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Desatero-prikazani-Bozich.html>. Staženo 10. 9. 2012.

Jako další z možných prvotních kodexů ze života, můžeme uvést nejstarší oborový kodex Hippokratovu přísahu (asi 460-370 př.nl.). Je adresována lékařům a zavazuje je mimo jiné i k zachování lékařského tajemství, nezištné lékařské pomoci aj. Byla zahajujícím dokumentem řady přísah, které skládají lékaři při své promoci. Je tradičně připisována Hippokratovi, nebo některému z jeho žáků, ale její postoje mohly mít kořeny i v učení Pythagorejců. Její dnešní text se liší od původního v rámci jednotlivých zemí, nebo dokonce i různých lékařských škol. V ČR na tento kodex navazuje Etický kodex České lékařské komory, jako Stavovský předpis ČLK č. 10, který nabyl právní účinnosti dne 1.1 1996.³²

Etické kodexy tak jak je známe v dnešní podobě, prošly svým vývojem od uváděných prvních kodexů, přes jejich několikeré úpravy a to vzhledem k měnící se společnosti a požadavkům na samotné profese. V předešlé době měly využití především v podnikatelské sféře, následně se však začali uplatňovat i ve veřejném sektoru.

Etické kodexy obsahují soubor konkrétních etických pravidel, která vcházejí z hodnot a principů organizace, dále vymezují standardy profesionálního jednání a stanovují, jak se organizace mají chovat v eticky obtížných situacích, které přináší i každodenní rutina. Podpisem či přihlášením k etickému kodexu se organizace či jednotlivci zavazují k dodržování konkrétních pravidel a postupů.³³

Existuje několik důvodů, proč je užitečné mít etický kodex a proč jej dodržovat. Patří mezi ně mj.:

- 1) Etický kodex poskytuje jak vedení, tak zaměstnancům vodítka umožňující dodržovat a upevňovat kulturu organizace a odrážející hodnoty organizací uznávané. Omezuje subjektivitu a nekonzistentnost v rozhodování, přičemž definuje postup ve všech možných oblastech ve vztahu k různým participačním skupinám.

³² <http://www.clkbrno.cz/index.php?&desktop=clanky&action=view&id=46>. Staženo 11. 9. 2012.

³³ Mazák, E., Firemní kultura a etické kodexy, 1. vyd., Bankovní institut vysoká škola Praha: 2010, s. 86.

- 2) Etický kodex značně zlepšuje obraz organizace v očích veřejnosti, přičemž demonstruje vůli a snahu org. v souladu s obecně platnými normami a dobrými mravy.
- 3) Zvyšuje loajalitu zaměstnanců a hrdost na to, kde jsou zaměstnáni.
- 4) Napomáhá vytvářet příznivé pracovní prostředí a napomáhá dobré a otevřené komunikaci.
- 5) Je nástrojem účinného řízení a dosahování vysokého standardu ve všech procesech.
- 6) Zabraňuje nadřizeným, aby po podřízených vyžadovali nesprávné jednání.
- 7) Zlepšuje výkon organizace a je katalyzátorem pozitivních změn.
- 8) Usnadňuje jednání mezi zainteresovanými skupinami.³⁴

Etické kodexy též označujeme i jako kodexy profesní, které vylučují egoistické bezohledné jednání, jehož cílem je výlučně osobní prospěch. Jsou více než pouhým seznamem pracovních povinností, jejichž plnění vyžaduje zaměstnavatel od zaměstnance za účelem maximalizace svého zisku. Etickým kodexem jsou charakterizovány především profese, jejichž výkon se dotýká nejbyťostnějších rysů lidského života (život, zdraví, svoboda).³⁵

³⁴ Štíčka, M., Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě, 1. vyd., Transparenci International Praha:2008, s. 112.

³⁵ Herzogová, Z., Kriminální politika, Policejní etika a její místo v systému profesních etik, MV, č. 3/1999. Staženo 11. 9. 2012.

2 HISTORIE A SOUČASNÁ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Následující kapitola je zaměřena na bezpečnostní sbory působící v podmínkách našeho území s popisem jejich historie a to jak z hlediska jejich působení, tak i z hlediska etických a morálních zásad, kladených na jednotlivé členy při výkonu služby. Dále na současnou Policii ČR z hlediska její organizace, kdy otázky různých požadavků na jednání a chování kladených na současné policisty budou rozebrány v kapitole s názvem Etický kodex Policie ČR.

2.1 Dějiny policie a četnictva na našem území

Při zpětném pohledu na dějiny lidstva, vycházejíc z prvních zachovalých dokumentů, které nám vývoj lidstva popisují, můžeme dospět k závěru, že tyto dějiny jsou dějinami bojů, lidé ve snaze o zachování rodu, i celých generací, bojují nejenom s přírodou, ale především mezi sebou navzájem. K tomuto účelu vznikali různé armády, které měli za úkol nejen bojovat s vnějším nepřítelem, ale také jim původně příslušel úkol ochrany vnitřní stability tehdejších států.

S pozdějším vývojem pak vznikaly specializované složky, které byly určeny k ochraně vnitřního pořádku státu. Jednalo se o bezpečnostní složky, které jsou a byly označovány různými názvy. Na rozdíl od vojenských záležitostí, se zprávy o takových bezpečnostních složkách, starověkých policejních institucích objevují teprve v antických spisech, např. již ve 4. století př. n. l. působí v Athénách skytští lučištníci, konající pořádkovou službu. Ve starém Římě nacházíme městské „kohorty“ i městské hasiče, konající hlídkovou službu.³⁶ Trvalo ale mnoho staletí, než se vyvinuly moderní bezpečnostní složky.

Bezpečnostní sbory. S působením bezpečnostních sborů tomu nebylo jinak ani na našem území. V období 16. a 17. století je situace za Habsburské monarchie, charakterizována všeobecně špatnou úrovní veřejné bezpečnosti, která je ovlivněna řadou dlouhodobých válek.

³⁶ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I., 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 10.

Tehdejší armády neohrožovaly veřejnost pouze za války, ale i po jejím skončení, kdy se po zemi potulovaly bandy propuštěných žoldnéřů a jejich počty často převyšovaly místní bezpečnostní složky. Pro následující vývoj bezpečnostních sborů, mělo tak zásadní význam zřízení stálé armády, kterou vybudovala v 17. století habsburská monarchie po třicetileté válce, jako ozbrojenou moc k provádění mocenské politiky. Byla významná jako armáda, která v následujících letech dosti často suplovala slabé a nedostatečné bezpečnostní složky. Za vlády Marie Terezie se mohly začít vládní aktivity směřující k vylepšení neutěšené vnitřní bezpečnosti rozvíjet, až po zažehnání vnějšího nebezpečí a tak spatřujeme první snahy vedoucí k reformám v 50. letech, další pak v 70. letech 18. století. Za vlády Josefa II, bylo dokončeno vytvoření jednotné policejní instituce pro celou monarchii. Následná vláda Františka II. pak josefínský policejní systém zdokonalila. Po tomto období nastupují počátky rakouského četnictva.

Policie na našem území od roku 1776 do roku 1939. Prototypem jednotného systému se stala v roce 1776 zreorganizovaná vídeňská policie, podle jejího vzoru byly později zřizovány bezpečnostní složky v dalších městech. Požadavky na nově přijímané policisty nebyly s dnešního hlediska příliš vysoké, Měli být svobodní, bezúhonní, schopní pěšího pochodu a výkonu strážní a hlídkové služby. Požadovaný věk nebyl konkrétně vymezen, uchazeči měli též alespoň částečně ovládat čtení a psaní. Již tehdy se objevuje snaha o jisté minimální odborné vzdělání, neboť policistům byl několikrát ročně předčítán služební předpis. Policii veleli zpočátku jen 2 důstojníci, setník a poručík, kteří měli i trestní pravomoci. Mimo jiné se uplatňovali i tělesné tresty. Za těžší provinění mohl být policista propuštěn ze služby.³⁷

Na našem území, např. v Praze byla orgánem policejní správy městská stráž (Stadtwacht), která čítala asi 70 mužů. Její činnost spočívala v konání strážní služby na radnici a městském vězení, výkonu pořádkové službu v ulicích i v blízkém okolí města. Dále zakročovala při pouličních nepokojích, prováděla nařízená zatčení, dohlížela na městská tržiště, udržovala pořádek apod. Podle vzoru vídeňské policie

³⁷ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I., 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 53.

byla i pražská policie kasernována (na Starém Městě, Novém Městě a Malé Straně). Pražská policie nosila uniformy a užívala služební čísla.

Později vznikaly podobné složky i v dalších městech, kde fungovala policejní ředitelství. V českých zemích existovaly policejní sbory v Praze, Brně a Opavě (celkem 75 mužů). Policie byla posílena její unifikací, dosavadní policejní součásti nebyly v žádném vyšším organizačním svazku. Roku 1852 z nich byl vytvořen jednotný policejní sbor. Změnili se i podmínky přijímání k policejnímu sboru, který byl nyní doplňován výhradně vojáky. U nastupujícího mužstva bylo požadováno, aby jeho příslušníci sloužili nejméně 2 a nejvíce 4 roky v armádě. Další podmínkou byl dobrý zdravotní stav, bezúhonnost, svobodný stav, znalost čtení, psaní a zemského jazyka, u poddůstojníků i znalost německého jazyka.

Ve druhé polovině 60 let 19. stol. v podstatě zmizel ze scény vojenský policejní sbor a byl nahrazen civilními složkami. Policisté byli státními, městskými či obecními zaměstnanci. Jednalo se o státní policii, která byla ve větších a významnějších městech a městskou, či obecní policii, která měla lokální charakter. Okruhy policejní činnosti byly v této době v podstatě dva: ochrana státu, tj. státní komory a státního pořádku, proti zřejmým i utajovaným násilným pokusům o svržení stávajícího společenského řádu a ochrana jednotlivce, jeho osoby a majetku.³⁸

Při vzniku Československé republiky roku 1918, Česká publika jako jeden z nástupnických států Rakouska-Uherska, převzala zřízení státních policejních úřadů. Ze systému c.k. státních policejních úřadů převzala frakce Národního výboru jistý počet úřadoven s 1.881 zaměstnanci. Státní policie byla dislokována jako policejní ředitelství Praha a Brno, policejní komisařství Plzeň a Moravská Ostrava a pohraniční policejní komisařství Podmokly (dnes součást Děčína), Cheb a Bohumín. Síť státních policejních úřadů byla po roce 1918 postupně rozšiřována, jednalo se o důležitější centra, jako byla Plzeň, Kladno, Ostrava a dále o místa s národnostně smíšeným a z hlediska státu nespolehlivým obyvatelstvem jako např. Liberec, Cheb, Karlovy Vary, Jihlava a Znojmo.

³⁸ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I., 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 52-60.

Město Brno nabízí v této době příklad početné výkonné městské policejní složky. První služební instrukce pro brněnskou policii byla vydána už v listopadu roku 1866 a jako podmínky pro přijetí uváděla: rakouské státní občanství, bezúhonnost, horlivost a svědomitost, tělesnou zdatnost, znalost místních poměrů a znalost obou zemských jazyků slovem i písmem. Strážníci byly přijímáni na dvouměsíční zkušební dobu a nesměli vykonávat žádné vedlejší zaměstnání. Strážník musel vždy postupovat nestranně, být neúplatný, střízlivý a k veřejnosti zdvořilý. Ve službě musel nosit čistou uniformu, nesměl pít na dluh ani se zadlužit v hazardních hrách. Počátky brněnské městské policie však nebyly snadné. Veřejnost, zvyklá na vojensky rázné vystupování bývalého Vojenského policejního strážního sboru, přijímala mnohdy novou stráž značně přezíravě. Přes prvotní potíže se městská policie osvědčila jako výkonná represivní složka, která za normálních okolností zajišťovala bez větších problémů bezpečnostní situaci ve městě.³⁹

V probíhajícímu vývoji republiky však nebyla dostatečně zajištěna kooperace mezi státní policií a dalšími bezpečnostními složkami, tj. četnictvem a obecní policií, zejména při řešení kriminálních případů. Ke změnám organizace došlo až v polovině 30. let, kdy došlo k odstranění dosavadní roztržitosti policejních sborů a vytvoření jednotného uniformovaného a jednotného neuniformovaného sboru. Oba sbory byly pak ve všech směrech podřízeny ministru vnitra. Uniformované strážní poté náležela pořádková a strážní služba a neuniformované strážní zajišťování zpravodajské služby.⁴⁰

Četnictvo na našem území (do roku 1939). Četnictvo, tento výraz je jihoslovanského původu a v dřívějších dobách byl užíván jako označení pro lupiče, či bandy podle toho, že se často sdružovali do čet. Teprve až později došlo k obrácení významu tohoto slova, jímž byli označováni příslušníci oddílů určených k boji s banditismem.⁴¹

Po porážce maďarské revoluce v roce 1849 byl na území Uher zformován podle osvědčeného lombardského vzoru (četnický pluk v Lombardii, který byl

³⁹ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I., 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 62.

⁴⁰ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva II, 1. vyd. Praha: Police History 1999, s. 9-36.

⁴¹ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Obecních Policií I., 1. vyd., Praha: Police History 2004, s. 19.

po určitých transformacích zařazen do rakouské armády) četnický pluk (Gendarmerie-Regiment für Ungarn). Šlo o první krok k rozšíření četnictva na území celé monarchie. Dokument o založení četnictva sestavil Alexandr Bach, tento dokument poté podepsal 8. června 1849 František Josef I. Četnictvo, které bylo označeno jako součást c. k. armády, v něm bylo definováno jako vojensky organizovaný strážní sbor, učený k udržování veřejné bezpečnosti, klidu a pořádku.⁴²

Při událostech roku 1860, po pádu Bachova systému, došlo v četnictvu k reorganizaci. František Josef I. sice zabránil snahám liberálů o rozpuštění četnictva, či zrušení jeho vojenského charakteru, ale nevyhnul se podstatným redukcím. Po reorganizaci byl počet četnických pluků snížen z 19 na 10 a početní stavy klesly více než o polovinu. Ve městech kde bezpečnost obstarávala policie, nemělo nadále působit žádné četnictvo.

V roce 1873 proběhla poslední větší organizační reforma, v jejímž rámci byl počet zemských četnických velitelství zvýšen na 14 ve shodě s teritoriální státní správou. Bezpečnostní službu v Čechách zajišťovalo velitelství č. 2 se sídlem v Praze, na Moravě velitelství č. 4 se sídlem v Brně a ve Slezsku velitelství č. 15 se sídlem v Opavě. V roce 1876 bylo četnictvo zákonem úplně vyňato ze svazku armády.⁴³

Četníci lombardského pluku vykonávali v době míru službu civilní a vojenské strážce ve svém regionu. Všeobecně zabezpečovali provádění platných zákonů, ustanovení panovníka a nařízení civilních i vojenských úřadů. Po zavedení četnictva na celé území monarchie, bylo prvořadým úkolem pokud možno předcházet hrozícímu porušování a překračování zákonů. V souladu se svým určením bylo oprávněno zakročovat proti civilním i vojenským osobám. S žádostmi o zásah se politické úřady obraceli na četnické stanice v místě sídla úřadu či na nadřízené vyšší četnické velitelství. Jelikož četník přijímal ústní rozkazy jen od představených svého pluku, musely být požadavky politických úřadů písemné. Četník nesměl pod

⁴² Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I, 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 64.

⁴³ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I, 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 65-66.

žádnou záminkou dostat příkaz k činnosti, která by přesahovala rámec jeho služebních povinností.

Metodika i obsah plnění úkolů četnictvem byly rozpracovány v příručce „Poučení o službě pro zemské četnictvo“ (vydané v roce 1851). Tato základní metodická pomůcka obsahuje věci nejen poučné, ale do jisté míry též aplikovatelné při výkonu služby bezpečnostních orgánů v současné době.

V úvodu bylo vymezeno základní poslání četnictva – udržení pokoje a bezpečnosti v zemi a dále bezpečnosti obyvatel a majetku. Největší důraz byl kladen na chování a vystupování četníků na veřejnosti. Četník musel být člověk vážný a vědom si důležitosti svěřeného poslání. Za jeho významnou vlastnost byla považována ráznost a zběhlost ve styku s obyvatelstvem. Četníci měli zakázáno kouřit na ulici a při vcházení do úřadů či soukromých bytů, dále se nesměli s kýmkoliv důvěrně vést za ruce, vodit s sebou psy, „nemírně se smáti jakož i nepřírozeně a přepjatě pohybovati tělem“. Ve vztahu k veřejnosti mu bylo důrazně doporučeno zdržet se podlosti a surovosti. Vážnost a důvěru pořádkumilovného obyvatelstva si měl získat přívětivostí. Dále si měli četníci získávat svým počínáním ve službě i mimo službu, zejména pak svými mravními hodnotami, vážnost u obyvatelstva.

Ke svým představeným se četník musel chovat uctivě a podle platných předpisů jak ve službě, tak i mimo službu. Četníkům byla též uložena nejprísnější mlčenlivost o služebních záležitostech. Za jednu z nejdůležitějších vlastností četníka byla považována neúplatnost. Neúplatnost představovala významný faktor v celkovém posuzování četnictva občany. Netřeba zdůrazňovat, že přirozenou povinností všech četnických velitelů bylo dbát, aby jejich podřízení byli ve službě střízliví.⁴⁴

Při vzniku nové Československé republiky roku 1918 se do služeb čs. státu jako první postavilo četnictvo v Čechách, další četnické složky se pak připojovali postupně. Organizační struktura nadále vycházela z rakouského systému, který byl doplněn dalšími prvky. Definitivní podoby nabyla po vydání zákona o četnictvu

⁴⁴ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva I, 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 68-72.

v roce 1920. Nejvyšší byla zemská velitelství. V rámci země působila oddělení a jim podřízená okresní velitelství, kterým podléhaly jednotlivé stanice.⁴⁵

Podle zákona o četnictvu z roku 1920 bylo četnictvo charakterizováno jako „vojenský organisovaný sbor strážný, jenž je určen k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních, udržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.

Při svém nástupu do služeb státu, skládali četníci přísahu (text z roku 1923): *Přísahám při všem, co jest mi svato a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budu republice Československé a její vládě věren a oddán, že budu jejich zákonů a nařízení mně nadřízených úřadů a svých představitelů ochotně poslušen, že budu přísně zachovávatí úřední tajemství, a že při svém konání budu mít vždycky jen zájem služby a prospěch republiky Československé na zřeteli.*

Přísahám, že povinnosti četníka (četnického důstojníka), jež jsou nebo budou zákony a nařízeními nebo rozkazy mých představených pro zachování veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti stanoveny a povinnosti vojína, jež mně zákony a předpisy vojenskými jsou nebo budou uloženy a jež jsem vojenskou přísahou na sebe vzal, budu svědomitě a nestraně plniti.

*Tak přísahám!*⁴⁶

Úkoly četnictva byly vymezeny Služební instrukcí pro četnictvo, podle které hlavním posláním četnictva bylo „aby podle platných zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržovalo v celém území československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost“. Na záležitosti místní policie bylo četnictvu doporučeno zpravidla pouze dohlížet a být zde nápomocno obcím. Spolupráci četnictva s komunální policií určovali politické úřady, které ovšem musely dbát na to, aby přitom netrpěla bezpečnostní služba četnictva.⁴⁷

⁴⁵ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva II, 1. vyd. Praha: Police History 1999, s.52.

⁴⁶ http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2010/prisahy_a_sliby_ii.htm, staženo 1. 1. 2013.

⁴⁷ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny Policie a Četnictva II, 1. vyd. Praha: Police History 1999. 73-74.

V polovině března 1939 vznikl na území České republiky Protektorát Čechy a Morava. Jednalo se o autonomní součást Německé říše. Již v prvních dnech po okupaci byly provedeny změny v činnosti bezpečnostních sborů. Bezpečnostní složky se tak dělily na protektorátní uniformovanou policii (četnictvo, uniformovaná vládní policie, uniformovaná obecní policie a požární policie) a protektorátní neuniformovanou policii (vládní kriminální policie). Generálním velitelem protektorátní policie se stal velitel německé pořádkové policie u říšského protektora, generálním velitelem protektorátní neuniformované policie velitel německé bezpečnostní policie. V roce 1944 byly tyto složky sloučeny a nazývány jako protektorátní policie, jejíž součástí bylo i Hasičstvo z povolání.⁴⁸

2.2 Poválečné období do roku 1989

V roce 1945 se základem nové státoporné činnosti v osvobozeném československém státě stal Košický vládní program, přijatý dne 5. 4. 1945 první československou vládou Národní fronty Čechů a Slováků v Košicích. Ještě před jmenováním vlády vydal prezident ústavní dekret o nové organizaci vlády, v němž je v čele státní správy mimo jiné i ministerstvo vnitra. Posláním ministra vnitra, kterým byl Václav Nosek, bylo rovněž i řízení bezpečnostních úkolů. Následně dne 17. 4. 1945 schválila vláda hlavní úkoly výstavby nového bezpečnostního aparátu.

Ministr vnitra poté formuloval výstavbu nového bezpečnostního sboru tak, že četnictvo a policie nebyly rozpuštěny, ale tyto sbory byly očištěny a ponechány ve výkonu služby, jelikož nemohly být nahrazeny novými orgány. Dále zněla formulace takto: podchytit ozbrojenou masu občanstva a snažit se urychleně začlenit mladé, vhodné lidi do bezpečnostní služby a utvořit zvláštní pohotovostní jednotky jako zálohy pro pohraničí.

Na základě toho byl vybudován nový Sbor národní bezpečnosti (SNB). SNB byl vybudován ze tří bezpečnostních složek, které již v Čechách a na Moravě

⁴⁸ Macek, P., Uhlíř, L., Dějiny četnictva III, 1. vyd. Praha: Themis 1997, s. 43.

existovali a to z revolučních oddílů (revoluční gardy, Národní milice pod.), na závodech Závodní milice a samozřejmě četnictva a policie.

Nový Sbor národní bezpečnosti, dostal novou politickou i pracovní náplň, byla zlikvidována „nepolitická“, která byla za první republiky záměrná a rozumná. Dne 30. června 1945, byla vyhlášena nová organizace SNB, která měla odstranit odlišný vývoj v jednotlivých částech republiky, k říjnu téhož roku měl celý aparát celkem 34396 příslušníků a ve stejném měsíci byly vytvořeny Zemské obory bezpečnosti (ZOB). ZOB působily při zemských národních výborech v Praze a v Brně a expozitura brněnského ZOB v Ostravě. Mezi úkoly ZOB patřilo organizování a řízení všech složek vnitřní národní bezpečnosti v Čechách. Jednotlivé složky bezpečnosti tvořili: Pořádková služba (většinou příslušníci bývalého četnictva a policie), Kriminální služba (specializovaní většinou staří příslušníci), ZOB II (zcela nová zpravodajská služba), Státní bezpečnost a Pohotovostí pluk 1 NB (nový útvar, většinou nově přijatí příslušníci).⁴⁹

Při výstavbě nového „socialistického“ bezpečnostního aparátu se staly po roce 1948 určujícím požadavkem na příslušníky Sboru jejich třídní původ a oddanost věci komunistické strany a dělnické třídy, těmto požadavkům byla podřízena kádrová práce ve Sboru národní bezpečnosti.

Na přelomu 50. a 60. let byla činnost československé bezpečnosti podstatně ovlivněna novou územní organizací státu. Bylo tak utvořeno 10 krajských správ MV a u každé z nich správa VB. V Praze byla zachována městská správa VB s obvodními odděleními a na jednotlivých okresech byla vytvořena okresní oddělení MV, v jejichž rámci byla oddělení VB. Počínaje 1. lednem 1964 byla postupně zřizována oddělení VB, jako základní organizační článek Veřejné bezpečnosti. Hlavním úkolem oddělení VB bylo zabezpečit veřejný pořádek, ochranu vlastnictví, život a zdraví občanů, bezpečnost a plynulost silničního provozu apod.

⁴⁹ <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva>. Staženo dne 7. 11. 2012.

Přesto, že museli příslušníci absolvovat odborné školy a kurzy MV a VB, vzdělanostní úroveň byla velmi nízká. Nedotknutelné postavení strany bylo příčinou úplného zpolitizování práce bezpečnostních složek. To se odrazilo také v politické angažovanosti příslušníků. Nejen „politická úroveň“, ale i ten správný původ byl důležitou podmínkou k přijetí do služeb bezpečnostních sborů.

K výrazným změnám v systému SNB došlo v letech 1968-1969, kdy vznikla československá federace. Koncepce zákona o SNB byla odrazem politického stavu na počátku sedmdesátých let v Československu. Zákon byl tak postaven na vedoucí úloze KSČ., jednotě SNB a prioritní ochraně majetku v socialistickém vlastnictví.⁵⁰

Výše uvedené zaměření je parné i z textu přísahy pro příslušníky SNB z roku 1971: *Já příslušník Sboru národní bezpečnosti, slavnostně přísahám věrnost své socialistické vlasti – Československé socialistické republice, dělnické třídě a všemu pracujícímu lidu vedenému Komunistickou stranou Československa.*

Slibuji, že budu čestným, statečným a ukázněným příslušníkem Sboru národní bezpečnosti, že budu neochvějně chránit socialistické společenské a státní zřízení, zákonná práva občanů a veřejný pořádek.

Budu zdokonalovat svou politickou připravenost na základě marxismu-leninismu, úroveň svého všeobecného i odborného vzdělání a dbát o svou bezúhonnost. Přísně budu střežit státní a služební tajemství.

Budu vždy rozhodně bojovat proti nepřátelům své socialistické vlasti, nepřátelům Svazu sovětských socialistických republik a ostatních spojeneckých socialistických zemí. Budu střežit přátelství a upevňovat spolupráci s lidem Svazu sovětských socialistických republik a ostatních spojeneckých socialistických zemí a bojový svazek s jejich ozbrojenými bezpečnostními sbory.

⁵⁰ <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx>. Staženo dne 4. 11. 2012.

Vynaložím všechny své síly a schopnosti a jsem připraven nasadit i život v boji za zájmy Československé socialistické republiky a při plnění jejich internacionálních závazků, v boji za vítězství míru a komunismu.

*Tak přísahám!*⁵¹

Z uvedených skutečností je patrné, že v tomto období u bezpečnostních složek na našem území ve výkonu služby, oproti bezpečnostním složkám, zastoupených v předešlé době např. strážníky a četníky, převládalo politické zaměření těchto složek, kdy příslušníci byli při výkonu služby v nejednom případě očima, ušima a o ne ve smyslu pomoci a výkonu té pravé spravedlnosti, ale spravedlnosti politické. Při takovém výkonu služby byly otázky etiky a morálky zcela jistě opomíjeny, to vše s ohledem na podřízenost samotné organizace policie, tehdejší vládnoucí moci.

Dějinný vývoj organizace a činnosti SNB byl ukončen revolučními změnami roku 1989 ve státě a společnosti, které se významně dotkli všech útvarů a služeb. Začaly se psát nové kapitoly policejní historie.

2.3 Vznik a současná Policie ČR, její úkoly a jejich realizace

Policie České republiky (PČR) je ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, státní policie s působností na celém území republiky. Vznikla po sametové revoluci roku 1989 a to dne 15. července 1991 přeměnou české části československé Veřejné bezpečnosti Sboru národní bezpečnosti a to dnem vyhlášení zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Policie České republiky se hrdě hlásí k tradicím prvorepublikových bezpečnostních složek, četnictva a státní policie. Přestože samostatný československý stát převzal obě složky z Rakousko-uherské monarchie, do jejich řad přišli lidé, kteří se zasloužili o vznik republiky – účastníci domácího odboje a legionáři.⁵²

⁵¹ http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2010/prisahy_a_sliby_ji.htm, staženo 1. 1. 2013.

⁵² Vokuš, J., Policie České republiky, 2. vyd. Praha: Vydavatelství MV, 2010, s. 4.

S účinností od 1. ledna 2009 je činnost PČR upravena novým zákonem č. 273/2008 Sb., který realizuje reformu policie, jejímž záměrem je především policii soustředit na úkoly při zajištění bezpečnosti a odbřemenit ji od dalších působností, které s tímto hlavním úkolem úzce nesouvisí. Tímto zákonem je upravena činnost PČR počínaje její organizační strukturou, zahrnující dále spolupráci s ostatními orgány, činnost samotných policistů, použití zbraně, mezinárodní spolupráci a další.

Policie ČR je jednotný ozbrojený sbor zřízený výše uvedeným zákonem ČNR ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.⁵³

Policie ČR je podřízena ministerstvu vnitra. PČR tvoří policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. S územními obvody čtrnácti krajů České republiky se shoduje čtrnáct krajských ředitelství policie.

Policejní prezidium v čele s policejním prezidentem řídí činnost Policie České republiky. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministru vnitra. Policejnímu prezidiu jsou podřízeny útvary s celostátní působností a krajská ředitelství policie.

Policejní prezidium zejména určuje cíle rozvoje policie, řeší koncepce její organizace a řízení a stanoví úkoly jednotlivých služeb. Rovněž analyzuje a kontroluje činnost policie, vytváří policejním útvarům podmínky pro plnění jejich úkolů a koordinuje jejich činnost při plnění úkolů, které přesahují jejich územní nebo věcnou působnost.⁵⁴

⁵³ Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky, ze dne 17. 7. 2008 (stav k 2.1.2012).

⁵⁴ Vokuš, J., Policie České republiky, 2. vyd. Praha: Vydavatelství MV, 2010, s. 6.

Útvary s působností na celém území ČR. Plní specifické a vysoce specializované úkoly na celém území státu.

Mezi tyto útvary patří:

- kriminalistický ústav Praha;
- letecká služba Policie ČR;
- národní protidrogová centrála SKPV;
- pyrotechnická služba Policie ČR;
- ředitelství služby cizinecké policie;
- úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV;
- útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV;
- útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ);
- útvar pro ochranu prezidenta ČR;
- útvar pro ochranu ústavních činitelů;
- útvar rychlého nasazení (URNA);
- útvar speciálních činností SKPV;
- útvar zvláštních činností SKPV.⁵⁵

Krajská ředitelství Policie ČR. Krajská ředitelství policie jsou útvary s územně vymezenou působností. Slouží veřejnosti na vymezeném teritoriu, představují samostatné organizační složky státu a při plnění úkolů policie samostatně hospodaří s finančními prostředky ze státního rozpočtu. V rámci krajských ředitelství mohou působit další teritoriální útvary, které jsou jim podřízeny. Zřizuje je policejní prezident na návrh krajského ředitele.⁵⁶

Složení krajských ředitelství jsou obdobná, včele stojí ředitel krajského ředitelství, kterému jsou zodpovědní náměstci krajského ředitele pro vnější službu, pro Službu kriminální policie a vyšetřování, pro ekonomiku. Pod krajské ředitelství dále patří Odbor vnitřní kontroly a následně jednotlivé obvody, které jsou souhlasné

⁵⁵ <http://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>. Staženo dne 7. 11.2012.

⁵⁶ Vokuš, J., Policie České republiky, 2. vyd. Praha: Vydavatelství MV, 2010, s. 6.

se státními okresy, v Praze jsou to Obvodní ředitelství Policie ČR a mimo Prahu následně Územní odbory Policie ČR.

Základní útvary Služby kriminální policie a vyšetřování. Základní útvary SKPV jsou zřízeny v rámci všech krajských ředitelství. Kriminalisté se obvykle specializují buď na obecnou kriminalitu (zahrnující tr. činy proti životu, zdraví, majetku, svobodě), nebo hospodářskou kriminalitu (tr. činy proti měně, tr. činy daňové, podvody apod.), dále se specializují na operativně pátrací činnost, anebo samotný proces trestního řízení. První specializaci představuje pátrání po pohřešovaných osobách a pátrání po věcech, druhou specializaci představuje vyšetřování tj. trestní stíhání konkrétní osoby obviněné z tr. činu. Posláním policistů zařazených ve službě kriminální policie a vyšetřování je odhalovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož znaky jsou popsány v tr. Zákoníku a zajišťovat pachatele takových činů. Přitom postupují podle trestního řádu.⁵⁷

Služba pořádkové policie. Tato služba představuje základní pilíř Policie ČR. Co do počtu policistů je službou nejpočetnější a co do obsahu činnosti nejuniverzálnější. Policisté pořádkové služby chrání bezpečnost osob i majetku, chrání veřejný pořádek, plní úkoly v trestním řízení, přestupovém i správním řízení, dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a také na dopravu osob a přepravu zásilek na železnici.⁵⁸

K přímému kontaktu s veřejností slouží u pořádkové policie síť obvodních oddělení na území ČR a dále místních oddělení na území hl. m. Prahy. Každé oddělení disponuje nepřetržitou dozorčí službou a zabezpečuje hlídkovou a obchůzkovou službu, kterou provádějí policisté zařazení na těchto útvarech. Policisté vykonávají tuto službu v předem svěřených okresech a na učených úsecích. Při výkonu služby působí preventivně a zabraňují přestupkům a trestným činům. Dále zakročují proti pachatelům těchto činů. V přestupovém a trestním řízení se příslušníci

⁵⁷ Vokuš, J., Policie České republiky, 2. vyd. Praha: Vydavatelství MV, 2010, s. 50.

⁵⁸ Vokuš, J., Policie České republiky, 2. vyd. Praha: Vydavatelství MV, 2010, s. 22.

pořádkové služby zaměřují zejména na drobnou majetkovou kriminalitu a další delikty, které patří mezi nejrozšířenější.

Pod službu pořádkové policie můžeme podle výše vedeného zaměření tedy zařadit na úrovni Krajských ředitelství a Obvodních ředitelství, Územních obvodů, samotná Obvodní a Místní oddělení policie ČR s hlídkovou a obchůzkovou službou, Operační střediska, Pořádkové a pohotovostní jednotky, Poříční a železniční oddělení, Policejní potápěče, Služební kynologii a hipologii, Službu dopravní policie, Službu pro zbraně a bezpečnostní materiál.

Příslušníci policie ČR. Právní poměry a služební vztahy příslušníků PČR upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Policisté jsou ve služebním poměru k České republice. K 1. srpnu 2012 bylo ve služebním poměru 38 787 mužů a žen.

Do služebního poměru může být přijat státní občan ČR, který je starší 18 let, je bezúhonný, splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven a je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby. Policista nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí a nesmí vykonávat živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost.⁵⁹

Policie si tyto požadavky, nutné pro přijetí do služebního poměru, ověřuje v průběhu přijímacího řízení. Součástí přijímacího řízení je komplexní zdravotní prohlídka, psychologické vyšetření a prověrka tělesné zdatnosti. Po přijetí do služebního poměru v den nástupu k výkonu služby policista skládá služební slib.

Text služebního slibu: *Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný. Budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební*

⁵⁹ Zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ze dne 23. září 2003, stav ke dni 2. 1. 2012.

povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů ČR nasadit i vlastní život. Tak slibuji.⁶⁰

Služební slib se považuje za složený, stvrdí-li jej uchazeč svým podpisem. V případě, že uchazeč služební slib odmítne složit anebo jej složí s výhradami, jeho služební poměr nevznikne.

⁶⁰ http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2010/prisahy_a_sliby_ii.htm. Staženo 1. 1. 2013.

3 ETICKÝ KODEX POLICIE ČR, JEHO VÝZNAM A APLIKACE

V kapitole Etický kodex Policie ČR se zaměřím na proces vzniku tohoto kodexu u Policie ČR, s uvedením příkladů projektů, které předcházely jeho vydání a dále na význam a aplikaci Etického kodexu Policie ČR v praxi samotnými policisty.

3.1 Vznik etického kodexu Policie ČR

Tak jak je již výše uvedeno u principů profesní a policejní etiky, jsou tyto formulovány i v etických kodexech. Jinak tomu není ani u Policie České republiky, která má vlastní Etický kodex policie České republiky.

Etický kodex Policie České republiky nebyl při vzniku této organizace v platnosti, tento dokument neexistoval. Po roce 1989, v době přeměny policie z policie totalitní na policii demokratickou docházelo ke střetům dřívější morálky s morálkou nové svobodné republiky. Policisté byli v této době veřejností označováni za přívržence minulého režimu a se souvisejícím potlačováním lidských práv. Nezřídka docházelo ke konfrontacím mezi občany a policisty v souvislosti s činností policie v dřívějším období a samotnými událostmi během 17. listopadu 1989.

Policisté byly v této době označováni za osoby, které páchaly provinění proti lidské svobodě a důstojnosti, toto však i neoprávněně a často docházelo k nepravdivým nařčením. Důvěra veřejnosti v policii a její činnost byla na velmi nízké úrovni, na možné případy korupčního a protiprávního jednání policistů mohlo být v nových demokratických poměrech poukazováno zcela veřejně a mnohdy i neoprávněně. Nově nastolený trend se pouze obtížně překonával. Zásadní politické, sociální, ekonomické a právní změny v České republice po roce 1989 se odrazili i v mnoha změnách v Policii ČR, nově stanovenými prioritami ve vnitřních otázkách byl zahájen proces rozsáhlých organizačních a strukturálních změn. Stávající stav se začal pozvolna měnit v souvislosti se zahájením rozhovorů vstupu ČR do EU

na konci 90. let minulého století. Sama policie se zařadila do několika projektů, které měli zvýšit její profesionalitu a zlepšit její postavení v očích veřejnosti.

Projekt PHARE u Policie ČR. Jedním z těchto projektů byl i program PHARE (zkratka PHARE – „Poland and Hungary Assistance to the Reconstruction of the economy“), program PHARE byl původně založen v roce 1989 jako program pomoci při hospodářské transformaci změnám v Polsku a Maďarsku s následným rozšířením na další transformující se státy střední a východní Evropy. Postupně se jeho působnost rozšířila i na Českou republiku. Do řady projektu v rámci programů PHARE bylo zapojeno MV ČR i samotná Policie ČR.⁶¹

Program PHARE u Policie ČR se týkal několika projektů, které měli zvýšit za pomoci čerpaných dotací a za spolupráce odborníků z mnoha zemí, efektivnost práce a profesionalitu Policie ČR. Stručně uvedu pro přehled několik z těchto projektů, jejich součástí byly i další podprojekty označené jako PHARE CZ, avšak pod jiným číselným kódem, jednalo se tedy projekty zahrnující např. Boj s organizovaným zločinem, kriminální a zpravodajská analýza, Boj proti ekonomické kriminalitě, Posílení akcí v boji proti výnosům z praní špinavých peněz, Boj proti korupci a ekonomické kriminalitě, Finanční zpravodajství a konfiskace výnosů z trestné činnosti, Boj proti podvodům vůči finančním zájmům EU a finanční kriminalita a projekt Posílení kapacity Policie ČR v boji proti korupci a ekonomické kriminalitě.⁶²

Model EFQM. Dalším krokem bylo v rámci projektu PHARE 2001 pro Českou republiku Zavedení modelu Evropské nadace pro řízení kvality (dále EFQM) do Policie České republiky. Evropská nadace pro řízení kvality byla založena čtrnácti předními soukromými společnostmi. Model EFQM napomáhá evropským podnikům, společnostem a institucím zlepšovat výkon ve všech oblastech řízení s cílem vytvářet kvalitnější produkty, poskytovat zákazníkům kvalitnější služby a současně zvyšovat spokojenost obchodních partnerů, občanů, ale i vlastních zaměstnanců.

⁶¹ http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/mezinaro/zahr_pro.html. Staženo dne 31. 10. 2012.

⁶² www.mvcr.cz, Projekty PHARE a TRANSITION FACILITY, Policie ČR. Staženo dne 31. 10. 2012.

Hlavním cílem tohoto projektu bylo Naplnit Usnesení vlády ČR č. 458 ze dne 10. 05. 2000, které definuje vládní politiku podpory jakosti, zavést model řízení kvality EFQM do všech útvarů Policie ČR, posílit specifickou roli policie v moderním demokratickém státě, která je založena na právním řádu a rovnocenném výkonu státní moci a služby občanům, dále podporovat společný přístup více organizací v České republice v boji se všemi formami trestné činnosti, jak je uvedeno ve společné pozici EU k otázkám spravedlnosti a vnitra. Účelem tohoto projektu bylo zlepšit výkonnost a součinnost služby policie jako služby s důrazným zaměřením na zákazníky (občany, starosty, státní zástupce, soudy a další instituce) a založit systém řízení kvality, který je slučitelný s filosofií Evropské nadace pro řízení kvality.⁶³

Community policing. Je další z pojmů, kterým se Policie České republiky snažila naplňovat etické a morální principy ve vztahu k veřejnosti. K tomuto termínu neexistuje v doslovném překladu český ekvivalent. Volně přeloženo můžeme community policing česky nazývat „vstřícná policie“. Policejní práce je v tomto duchu orientovaná na službu veřejnosti, nenahrazuje však standardní policejní práci na základních útvarech, ale doplňuje a usnadňuje ji. Policie chce, aby v dané lokalitě dlouhodobě působili stejní policisté s dobrou místní znalostí a s možností, aby každý občan mohl dobře poznat „svého“ policistu. Community policing je tedy pojem, zastřešující často velmi různé postupy práce policie zohledňující aktivní komunikaci s veřejností. Výsledky spolupráce se mohou projevit jak v oblasti prevence kriminality, tak ve zvýšení efektivity každodenní policejní práce při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti. Principy „community policing“ jsou zaváděny od 60. let v mnoha zemích současné EU a v posledních letech i v zemích střední a východní Evropy.⁶⁴ U tohoto projektu je zřejmý odkaz předchozích sborů a to přímo četníků, kde byl kladen důraz při výběru a zařazení četníka na znalost místních a osobních poměrů.

⁶³ http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/phare/historie_policie.html#projekt. Staženo dne 31. 10. 2012.

⁶⁴ <http://ppportal.pcr.cz/newefqm/community/ocj.htm>. Staženo dne 1. 11. 2012.

Výše uvedené projekty byly zmíněny jako projekty, které napomohly ke zkvalitnění činnosti Policie ČR na různé rovni, v rámci jednoho z projektů, který se týkal kultury organizace, byla vytvořena i pracovní skupina, která měla za úkol připravit návrh etického kodexu pro Policii ČR. Tato skupina byla složena nejen z pracovníků Policie ČR, ale i z členů, kteří stáli, mimo ni a byli představiteli např. ministerstva vnitra, Policejní akademie ČR, Českého společenství pro jakost, ale i z Českého Helsinského výboru.⁶⁵

Samotnému vydání kodexu Policie České republiky předcházela mimo jiné i Evropský kodex policejní etiky, který byl přijat jako doporučení, přijaté Výborem ministrů Rady Evropy 19. září 2001 ve Štrasburku. Tento „Kodex“ je určený pro práci v tradičních policejních sborech nebo službách, které jsou řízeny nebo kontrolovány veřejnými orgány, jejichž hlavním cílem je podpora dodržování zákona a pořádku v občanské společnosti a v těch složkách, které stát zplnomocňuje pro tyto účely používat sílu, anebo je vybavuje zvláštními oprávněními.⁶⁶ Z tohoto kodexu mimo jiné vycházela i výše uvedená pracovní skupina určená pro vytvoření Etického kodexu policie České republiky.

Evropský kodex policejní etiky obsahuje a vymezuje:

- I. Cíle policie
- II. Právní základ policie v právním státě
- III. Policie a systém trestního soudnictví
- IV. Organizační struktura policie
- V. Směrnice pro činnost policie
- VI. Zodpovědnost a kontrola policie
- VII. Výzkum a mezinárodní spolupráce

⁶⁵ Galaš, J., Vliv Etického kodexu Policie České republiky na integritu sboru a nástin příčin narušení této integrity, Diplomová práce, Praha: UJAK 2011.

⁶⁶ Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie ČR, Praha: SPŠMV Agis 2004, s. 9.

Nebyly to však pouze výše uvedené projekty v rámci programu PHARE, projekt EFQM a Evropský kodex policejní etiky, které předcházeli vytvoření Etického kodexu Policie ČR, byla zde i řada dalších právních norem, které stanovovali kritéria pro jednání a chování policisty. Jednalo se o následující právní normy.

První a nejdůležitější pokus o přijetí kodexu policejní etiky a práce představuje Deklarace o policii, přijatá rezolucí rady Evropy č. 690/1979 a formulující etické povinnosti policistů v demokratické části Evropy.

Úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod ze dne 4. 11. 1950, se vstupem v platnost 3. 9. 1953. ČR k ní přistoupila dne 21. 02. 1991 v Madridu, se vstupem v platnost 18. 03. 1992 (sdělení FMZV č. 209/1992 Sb. Ve znění protokolů č. 3,5 a 8).

Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému zacházení či ponižujícímu zacházení nebo trestání ze dne 26. 11. 1987. ČR k ní přistoupila dne 23. 12. 1992 ve Štrasburku, se vstupem v platnost 1.1.1996 (sdělení MZV č. 9/1996 Sb.)

Dalším dokumentem byl Etický kodex policisty, který byl vypracován výkonným výborem International Association of Chiefs of Police během 96. výroční konference, která se konala 17. 10. 1989 v Louisville, Kentucky, USA.⁶⁷

Autoři Etického kodexu Policie ČR vycházeli z uvedených právních norem a Evropského kodexu policejní etiky, ale rovněž prováděli srovnání i s ostatními státy, které svůj policejní kodex již využívali, cílem bylo využít jejich zkušeností a sdílení jejich poznatků z praxe, k vytvoření odpovídajícího kodexu. Vzorem pro kodex Policie ČR se tak v průběhu jeho vývoje stal Etický kodex Kanadské královské jízdny policie. V roce 2004 byl etický kodex Policie ČR vytvořen a v září 2004 předložen k připomínkovému řízení, kterého se účastnili všechny útvary Policie ČR, potažmo všichni policisté, kteří mohli své připomínky sdělit přímo nadřízeným, nebo i prostřednictvím vyčleněného emailu, zpracovávající skupině.

⁶⁷ Fryšták, M., Kriminalistika, Kodex policejní etiky, 1/2004, s. 38.

Na základě doručených připomínek, či různých poznatků byl Etický kodex Policie ČR upravován, až dospěl k finální verzi. Nutno podotknout, že připomínkového řízení se účastnila i sdružení mimo působnost Policie ČR.

Etický kodex Policie České republiky byl po svém schválení vydán jako rozkaz policejního prezidenta č. 1/2005 dne 21. ledna 2005. Policie ČR má tak od uvedeného data svůj vlastní profesní kodex.⁶⁸

Dále byla Rozkazem policejního prezidenta č. 154/2011 ze dne 26. července 2011 o profesní etice Policie ČR, zřízena Etická komise Policie ČR, která je poradním orgánem policejního prezidenta v otázkách (statut komise): Etického kodexu Policie ČR a garantem jeho implementace do činnosti policie, dále definování a rozvoje profesní etiky policie jako součásti kultury v policii. Tato komise tak plní mimo jiné úkoly:

- spočívající v předkládání a projednávání návrhů na řešení problematických otázek vzniklých v souvislosti s kulturou v policii (zejména s Etickým kodexem Policie ČR a jeho výkladem);
- navrhuje formy i obsahovou náplň odborné připravenosti příslušníků a zaměstnanců policie po stránce Etického kodexu Policie ČR;
- předkládá návrhy na postup při ocenění Policista roku;
- zveřejňuje na intranetových stránkách za účelem propagace profesní etiky příkladnou praxi, ale také i závažná porušení Etického kodexu Policie ČR⁶⁹

3.2 Význam etického kodexu Policie ČR

Přijetí a vydání Etického kodexu Policie ČR, bylo bezesbytku krokem k dalšímu podpoření etického a morálního jednání policistů, jak ve vztahu k veřejnosti tak i uvnitř samotné organizace. O seznámení policistů se samotným etickým

⁶⁸ Rozkaz policejního prezidenta č. 1/2005, kterým se vydává „Etický kodex Policie České republiky“, Příloha č. I.

⁶⁹ Rozkaz policejního prezidenta č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky.

kodexem a jejich prohlubování znalostí v oblasti etického jednání bude pojednáno v kapitole Aplikace etického kodexu Policie ČR. Jaký však měl a má, tento dokument význam se pokusím zodpovědět v následující kapitole.

Můžeme se setkat s otázkou, zda etický kodex nesupluje mimo jiné i právní normy a zda má tedy nějaký význam. K tomuto nalézáme částečně odpověď v následujícím: Obsahem Policejního kodexu je i policejní etika, která je souborem norem a pravidel, jež jsou závazná pro všechny policisty, kdy samotný rámec jejich chování je regulován jak právní normou (zákony) tak i interními právními normami (rozkazy, interní akty řízení, předpisy apod.). Otázky policejní etiky by měly být nedílnou součástí vědomí každého z policistů. Často se s právní a mravní povinností kryjí. Etický kodex policisty požaduje mimo jiné neúplatnost, nestrannost, vylučuje brutalitu.

Porušení těchto mravních povinností je současně postihováno i podle právního řádu. Vzniká otázka: Nejde o zbytečné dublování? Porušení zákona je postihováno jenom tehdy, jestliže pachatel byl odhalen a usvědčen. A to se nestane vždy. Soudu vlastního svědomí však neunikne nikdo! Dalším příkladem může sloužit braní úplatku, korupce. Jde o jevy postižitelné podle právního řádu a zároveň jde o jevy, které zapovídá etický kodex policie. Přesto nejde o zbytečné dublování, neboť smyslem etické výuky je formování jednoty vnějšího omezení (zákon) a vnitřního přesvědčení (mravní norma).⁷⁰

Policie a policisté musí často při výkonu služby zasahovat ve ztížených podmínkách, v nebezpečných situacích nebo pod přímým dohledem a tlakem veřejnosti. Pokud však nejsou stanovena explicitně pravidla chování policisty, jak tomu je v případě etického kodexu, je úloha policie velmi složitá. V praxi tak policistovi nestačí pouhá znalost jeho práv a povinností vymezených v právních

⁷⁰ Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 105-106, s. 135.

normách. Pevně stanovené etické normy jsou dosti důležité pro formování myšlení policisty.⁷¹

Samotný etický kodex je významný nejen pro výkon služby policistou, který tak může při jeho znalosti, dle obsažených etických zásad reagovat při jednání s veřejností a volit tak i mírnější prostředky při řešení různých konfliktů, kdy může dojít k situaci, že vhodně zvolené mírnější slovo, může mít větší efekt než samotné použití např. donucovacích prostředků. Ale je i podkladem k tomu, aby si každý policista uvědomil, že být policistou není jen standardní zaměstnanecký vztah, ale posláním sloužit společnosti a občanům při ochraně jejich práv a etický kodex tak stanovuje přesná pravidla etiky pro činnost policistů, které mohou využít a využijí v různých situacích.

Etický kodex dále hraje významnou roli ve vztahu veřejnosti a policie. Veřejnost, vědoma si Etického kodexu Policie ČR, má vytvořen určitý obraz o morálním profilu policie a dále jaké jednání může a má od policistů očekávat. Dodržování etických zásad policisty, by tak mělo vést k prohlubování důvěry veřejnosti v polici jako celek.

Efektivita policejní práce tak bezprostředně závisí na podpoře veřejnosti. *Veřejnost musí policii důvěřovat, aby jí mohla svěřit ochranu svého života, jako jednoho ze základních lidských práv. Důvěra veřejnosti v policii je podmíněna postojem a chováním policistů vůči občanům, zejména tím, jak policisté respektují lidskou důstojnost, jak dodržují základní práva a svobody občanů a jak vůči nim uplatňují principy rovnosti a spravedlnosti.* Tato důvěra je mnohdy důležitější než statistické výsledky úspěšnosti policejní práce.⁷²

Policisté si musí být plně vědomi morální odpovědnosti plynoucí z jejich postavení ve společnosti, jímž jsou pověřeni veřejností, a musí trvale usilovat o to, aby se řídili nejvyššími možnými standardy policejní práce tak, aby důvěra veřejnosti nebyla zklamána. Vztahy mezi veřejností a Policií ČR jsou každodenně navazovány

⁷¹ Fryšták, M., Kriminální etika, Kodex policejní etiky, 1/2004, s. 36.

⁷² Šnajdrová, H., Policejní etika a Etické kodexy, MV, Policista, 11/2000. Staženo 2. 11. 2012.

v nejrůznějších situacích. Občan má právo očekávat od policisty jak aktivní práci k zajištění svojí bezpečnosti, tak i zdvořilé chování. Policista tedy musí usilovat o propojení své stoprocentní profesní připravenosti s příkladným osobním chováním.⁷³

Zde je opět patrný význam etického kodexu pro chování policisty, policista je veden a řídí se obsahem etického kodexu. Respektuje veřejnost a to tím, že jedná zdvořile, ohleduplně, projevuje účast v krizových situacích, projevuje nestrannost a neúčast na rozepřích soukromé povahy atd. Důsledné dodržování etického kodexu policie každým jednotlivým policistou má vést k optimalizaci vztahu policie a občanské veřejnosti, ke zvýšení důvěry občanů v policii.⁷⁴

Etický kodex je významný nejen pro způsob chování policisty, který se etickými zásadami v něm obsaženými řídí při jednání s veřejností, ale etické zásady jsou mu nápomocny i při jednání s oběťmi trestných činů, s profesionálním chováním u pachatelů trestných činů, dále při přístupu a jednání s nadřízenými, podřízenými i kolegy.

Vyvstává rovněž otázka, zda je obsah Etického kodexu Policie ČR vymahatelný. Etický kodex policie ČR je jakýmsi prohlášením, které uvádí, nejen jaké chování může očekávat od policistů veřejnost, ale je i veřejným prohlášením uznávaných hodnot policií, jsou zde i zahrnuty modely chování mezi policisty a dalšími osobami, na závěr je zde uvedeno i očekávání policie od veřejnosti. I přes jeho deklaratorní formu, je nutno uvést, že jakožto etická norma je právně vymahatelný, jelikož byl vydán Rozkazem policejního prezidenta č. 1/2005 ze dne 21. ledna 2005. Prakticky každé ustanovení etického kodexu je v důsledku vymahatelné jednak cestou legislativní a jednak cestou procesů, které by měly u PČR fungovat, hodnocení jednotlivce, manažerské přístupy k práci s lidmi apod.

Etický kodex má na policisty vliv i při jejich nástupu k policii, kdy pevně stanovené etické normy jsou potřebné pro formování úsudku nových příslušníků

⁷³ Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie ČR, Praha:SPŠMV Agis 2004, s. 47.

⁷⁴ Herzogová, Z., Základy filosofie a profesní etiky, 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 133.

policie, jejichž etický hodnotový systém se ve vztahu k novému zaměstnání teprve tvoří a kteří často v situacích, které řeší, potřebují návod jak postupovat. Jak bylo již zmíněno, význam etického kodexu spočívá i ve skutečnosti, že předává policistům poselství služby veřejnému zájmu a jeho nadřazenosti zájmům soukromým, ve jménu obecného dobra (tímto dobrem především myslíme ochranu zdraví, života, bezpečnosti atd.), dále vede policisty k humánnímu jednání při prováděném zákroku, při výslechu podezřelých, či obviněných a při zacházení s již nějakým způsobem omezenými osobami na svobodě.

Jednání policisty nemůže vybočovat ze zákonných mezí a mělo by být v souladu s mravními principy etického kodexu policisty, jehož konečným smyslem a cílem je ochrana toho nejcennějšího – života, svobody, bezpečnosti a základních práv občana. Každý příslušník policie si musí být vědom toho, že sociální roli policisty, kterou si zvolil jako své povolání, jako svou profesi mu nikdo nevnutil, že se pro ni rozhodl dobrovolně a že on sám nese plnou odpovědnost za její plnění. A neoddělitelnou součástí této role je dodržování etického kodexu policie – tedy určitého typu morálky, která se liší od běžného postoje velké části občanů.⁷⁵

3.3 Aplikace etického kodexu v praxi

Před tím než může policista využít a aplikovat Etický kodex Policie České republiky v praxi, musí se s tímto kodexem a mravními normami v něm obsaženými plně seznámit a pochopit pojmy, které jsou v něm obsaženy.

Jedním z druhů aplikace nového kodexu bylo i to, že po schválení a vydání Etického kodexu Policie ČR v roce 2005, byl s tímto kodexem průběžně seznámen každý ze stávajících policistů cestou svých nadřízených, což bylo stvrzeno podpisem každého z policistů.

Nově vydané etické kodexy byly dále vyhotoveny v umělohmotných barevných provedeních ve formátu A3 a umístěny na každou služebnu Policie ČR. Umístěny byly nejen na veřejně přístupná místa služeben policie, ale i na místa uvnitř

⁷⁵ Herzogová, Z., Policejní etika v dokumentech, 1. vyd. Praha: PAČR 2000, s. 10-11.

služeben, jako jsou kanceláře vedoucích pracovníků a frekventované prostory služeben, po kterých se policisté pohybují, dále došlo k vytištění kodexu ve zmenšené tzv. kapesní formě, kterou obdržel každý policista. S nově vydaným kodexem tak byla řádně seznámena celá organizace a tento se stal plně její součástí.

K lepšímu a plnému pochopení vydaného kodexu, který je jak etickou normou, tak i zároveň normou s právním charakterem, byl vydán výklad pojmů. Tento výklad slouží policistům jako jednoznačné upřesnění zde uvedených norem. Výklad pojmů není zaměřen na všechny pojmy v etickém kodexu uvedené, tento se omezuje pouze na některé použité pojmy a to: střet zájmů, rovný a korektní přístup, ohleduplnost a taktnost, korupční jednání.⁷⁶

Tyto pojmy byly zvoleny cíleně, jelikož byly v předešlé době frekventovanými a docházelo ve spojitosti s nimi k určitým nejasným situacím, a díky chybějícímu přesnému výkladu mohlo docházet ke komplikacím při jejich řešení, ať se jich již dopouštěli policisté ve vztahu k veřejnosti, občanovi nebo organizaci samé.

Povinnost řídit se ustanoveními Etického kodexu Policie ČR byla zahrnuta i do Závazného pokynu policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii ČR, pod čl. 2, obsahující pravidla chování.⁷⁷

Další neméně důležitou aplikací etického kodexu bylo začlenění jeho výuky a výkladu na školy ministerstva vnitra do Základní odborné přípravy policistů. Na základní odborné přípravě nově přijatých policistů, se tak podílely školy Ministerstva vnitra a to Střední policejní škola v Praze, Střední policejní škola v Brně, Střední policejní škola v Holešově a Střední policejní škola v Jihlavě. Na těchto školách byla problematika Etického kodexu Policie ČR, začleněna pod Oddělení psychologie a policejní etiky. Toto oddělení je orientováno na výuku a výcvik základní odborné přípravy policistů (ZOP). Výuka byla zaměřena na nácvik

⁷⁶ Příloha č. II.

⁷⁷ ZPPP č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii české republiky.

psychologických, etických a komunikačních dovedností, které jsou nezbytnou součástí policejní práce. Výuka policejní etiky a psychologie se realizuje ve dvou tematických okruzích, přičemž první okruh je věnován zejména teoretické přípravě, druhý okruh se více zabývá praktickým výcvikem formou dílčích modelových cvičení. Výuka se zaměřuje zejména na:

- důsledné dodržování jednání a vystupování podle Etického kodexu Policie ČR;
- logické myšlení a samostatné rozhodování;
- sebekontrolu a sebeovládání;
- odolnost vůči náročným životním situacím;
- komunikativní dovednosti;
- umění jednat s lidmi i ve zvláštních případech;
- schopnost organizovat a plánovat vlastní činnost;
- schopnost odolávat zátěžím;
- pochopení problémů společnosti a mezilidských vztahů.

Příprava zahrnuje rozvíjení mravní dimenze osobnosti policistů a jejich vystupování na veřejnosti. V rámci uvedeného předmětu je realizován „Kurz řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí“, ve kterém si studující osvojují komunikativní dovednosti při zvládnání konfliktních situací, učí se minimalizovat vzniklé negativní situace.⁷⁸

Schopnosti a znalosti přijatých policistů po absolvování kursu Základní odborné přípravy jsou po dané době opětovně prověřeny před zkušební komisí, a to dle § 12 z.č. 361/2003 Sb. Zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, příslušník vykoná písemnou, ústní, případně též praktickou část

⁷⁸ <http://www.skolamv.cz/category/organizace-skoly/predmetova-oddeleni/oddeleni-psychologie-a-policejni-etiky/>. Staženo 7. 11. 2012.

zkoušky. Jejím účelem je ověřit, zda příslušník má znalosti potřebné pro zařazení do služebního poměru na dobu určitou.⁷⁹

Rozvíjení mravních dimenzí obsažených v Etickém kodexu Policie ČR je věnována pozornost i v dalším možném vzdělávání policistů a to na Vyšších policejních školách MV v Praze, Holešově, Brně, Jihlavě, Pardubicích a samozřejmě i v té nejširší míře na Policejní akademii České republiky v Praze uskutečňované prezenční nebo kombinovanou formou bakalářského, magisterského a doktorského studijního programu. Policejní akademie České republiky v Praze pořádá v rámci celoživotního vzdělávání mimo jiné i kurz „Filosofické a Etické nároky na policejní profesionalitu“, určený pro příslušníky Policie ČR, kdy cílem kurzu je zprostředkovat účastníkům soudobé filosofické a etické myšlení a jejich praktické konotace v praxi policistů, vyměnit si zkušenosti z oblasti filosofie a etiky.⁸⁰ Problematika etiky je dále rozvíjena v různých kurzech a přednáškách se zaměřením na danou problematiku, pořádaných v rámci Policie ČR a na úrovni školních policejních středisek, která jsou na Krajských ředitelstvích Policie ČR. K rozvíjení této problematiky slouží i tzv. edukační kurzy formou e-Learningu, kdy tento pojem vyznačuje elektronické vzdělávání za využití informačních a komunikačních technologií.

K aplikaci etického kodexu samozřejmě dochází nejvyšší měrou samotnými policisty v různém postavení při jejich každodenní činnosti, v rámci výkonu jejich policejní služby. Jak policisté při výkonu služby aplikují etický kodex v praxi? Budeme vycházet ze samotného kodexu, policista provádí aplikaci etického kodexu zejména:

- 1) Respektováním veřejnosti a to zdvořilým, ohleduplným, důvěryhodným a slušným chováním za všech okolností ve spojení s projevem účasti v krizových situacích. Projevem nestrannosti a neúčasti na rozepřích soukromé povahy, trvalou sebekontrolou a sebeovládáním. V jeho chování

⁷⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., Parlamentu ČR o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

⁸⁰ Šesták, B., Nečasová, Z., Katalog programu celoživotního vzdělávání v akademickém roce 2012/2013, 1 vyd. Praha: PAČR 2012, s. 54.

není přípustné projevat agresivitu, chovat se provokativně nebo zaujímat postoje, které vnímá negativně.

- 2) Dává veřejnosti najevo svou připravenost, okamžitým poskytnutím pomoci nebo zákroku ve službě i mimo službu v případě napadení osob nebo ohrožení majetku v docela obyčejném případě, kdy se občan nachází v nouzi. Ochotou pomáhat a sloužit lidem a v rámci možností vyhovět jejich požadavkům.
- 3) Dbá dobré pověsti policie, dodržováním právních předpisů ve službě i mimo ni. Zaujímáním příslušných postojů a péčí o svůj fyzický vzhled. Bezchybným každodenním vystupováním. Kultivovaným jazykovým projevem a přiměřenou gestikulací. Projevováním zdrženlivosti v činech a výrazech.
- 4) Rozvahou, taktem a vlastním úsudkem. Policista při výkonu služby v mezích zákona používá rozvahu, takt a úsudek. Jeho rozhodnutí musí být rozumná a dříve, než provede zákrok, musí zvážit veškeré okolnosti, a to dostatečně rychle.⁸¹

K dalšímu naplňování zásad Etického kodexu Policie ČR patří bezpochyby bezúhonnost policisty a to i jak ve smyslu výkonu služby, ale tak i v soukromém životě. Musí se tedy vyvarovat jakémukoliv jednání, které by mohlo být považováno za problémové či protiprávní a snižující postavení a bezúhonnost policejního sboru v očích veřejnosti, nebo které by ovlivňovalo nestrannost služebních zákroků.

Ve službě musí policista často čelit různým nabídkám, příslibům a darům, jejichž přijetí by mohlo být za takové jednání považováno. Rovněž v soukromém životě si musí být policista vědom těchto zásad a nedopouštět se jednání, z kterého by mohl mít výhody, pramenící z jeho povolání a postavení. S tímto přímo souvisí i zmíněný pojem korupce. Policista je povinen odmítnout každý dar, či pokus

⁸¹ Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie ČR, Praha: SPŠMV Agis 2004, s. 47-48.

o korupci ovlivňující jeho činnost, rovněž nesmí o takovém jednání mlčet v souvislosti s jednáním svých kolegů. Policista se s nabídkou daru však může setkat i ve formě vděčnosti a to od poškozených a obětí trestných činů, v tomto případě je choulostivé takovéto dary odmítnout, je zde však možnost slušnou výzvou odkázat dárce na humanitární či dobročinné organizace.

Policista musí aplikovat zásady Etického kodexu jak na jednání s poškozenými a oběťmi trestných činů, ale jeho jednání musí být profesionální i k osobám pachatelů trestných činů. Při jednání s těmito osobami musí být jednání policisty přísné, avšak toto jednání se nevylučuje se zdvořilostí, slovním projevem a postojem policisty. Policista se v těchto případech setkává s osobami různého vyznání, různé pleti, národnosti, politického přesvědčení atd., v těchto případech je zde nutno vyloučit jakoukoliv diskriminaci při konání policejních úkonů a jednání s nimi. Velice důležitá je pak ochrana jakýmkoliv způsobem omezené osoby na svobodě (zadržené, zajištěné, předvedené), jedná se o ochranu zejména zdravotní a dále ochranu zajišťující základní lidské potřeby uvedených osob. Policista se nesmí dopustit jednání ohrožující zdraví omezených osob, zejména páčáním násilí na těchto osobách či dopouštění se nelidského zacházení a ponižování.

Policista podává důkaz o nezájatosti ve vztazích k pachateli trestného činu zejména: dodržováním pravidel postupu v trestním řízení, nestranností, dále při získávání důkazů nejenom k tíži obviněného, ale i v jeho prospěch, čestným a nezištným vystupováním, přísným dodržováním zásad presumpce nevinu.⁸²

Při práci policistů se dostává do rukou policie při prověřování přečinů a zločinů mnoho informací soukromého, společenského a utajovaného charakteru, jako jsou z nejnámějších např. citlivá osobní data zúčastněných osob, informace týkající se bankovního tajemství, informace týkající se telekomunikačního provozu a další. Občané, ale i právnické osoby v takových případech mají nárok na soukromí a informace, které během prověřování byly zjištěny a shromážděny, musí být utajeny,

⁸² Dufková, I., Zlámal, J., Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie ČR, Praha: SPŠMV Agis 2004, s. 49.

pokud zákon nestanoví jinak. Policie však tyto informace musí získávat podle zákonných zásad a nedodržení těchto zásad je proviněním proti policejní etice a samotnému kodexu. Získané ověřené informace musí být naproti tomu použity pouze za účelem, ke kterému byly vyžádány a shromážděny, nesmí být pozměňovány podle potřeby a musí být neprodleně v případě potřeby předloženy jurisdikci.

Zásady Etického kodexu Policie ČR aplikuje policista rovněž ve vztahu ke svým kolegům a to i ve vztahu nadřízenosti i podřízenosti. Dodržování etiky v tomto směru je velice důležitým postojem, který vede nejen ke kladným vztahům na pracovišti, ale i k většímu výkonu policistů, vše v závislosti na kladné atmosféře mezi kolegy, respektování kolegů, vzájemné úctě i vyloučení jakékoliv diskriminace ve spojení s původem, věkem, vyznáním nebo s pohlavím kolegů. Policisté se chovají profesionálně i na pracovišti, zejména především pokud dávají najevo svou vzájemnou úctu, loajalitu a solidaritu.

To jakým způsobem policista plní své povinnosti a aplikuje tak i samotný etický kodex je podrobena kontrole. Jedná se o kontrolu vnější a vnitřní. K vnějším kontrolním mechanismům patří zejména sama veřejnost, která své případné připomínky, stížnosti k jednání policistů může směřovat na Policii ČR. Veřejnost, občan, má možnost podat stížnost u útvaru Policie ČR, proti jehož příslušníkovi nebo zaměstnanci stížnost směřuje. Za správné vyřízení stížnosti odpovídá ředitel útvaru Policie ČR. Podání stížnosti lze učinit jak písemně poštou, tak i prostřednictvím emailu, či na vyčleněné telefonní linky, v důležitých případech i na samotnou linku tísňového volání 158. Občan má právo a možnost své připomínky, stížnosti či poděkování ohlásit i osobně na kterékoliv služebně Policie ČR. Policisté musí každé takové oznámení přijmout, zaevidovat a postoupit k dalšímu vyřízení příslušnému funkcionáři, či na příslušné oddělení. K dalším vnějším mechanismům kontroly patří i Ombudsman jako Veřejný ochránce práv, dále různá sdružení hájící veřejný zájem, mezi taková patří např. Transparenci International, Liga lidských práv, apod.

Mezi nejznámější kontrolní mechanismy bezpečnostních sborů na našem území patří Generální inspekce bezpečnostních sborů, která má za úkol vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je mimo jiné příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanci těchto útvarů.⁸³

K vnitřním mechanismům kontroly u Policie ČR patří specializovaná oddělení na tuto činnost vyčleněná. Předmětem činnosti útvarů vnitřní kontroly je zejména plnění úkolů v oblasti obecné kontroly, v oblasti vyřizování podání, plní úkoly při získávání údajů, ve vymezených případech má útvar vnitřní kontroly postavení policejního orgánu, podílí se na řešení problémů v činnosti policie, objasňuje přečiny a okolnosti vzniku mimořádných událostí, provádí analytickou činnost, provádí kontrolu služební a pracovní činnosti policistů a zaměstnanců policie s cílem dokumentovat úroveň dodržování právních předpisů a interních aktů řízení a další. V působnosti Policejního prezidia tak najdeme Úřad vnitřní kontroly Policejního prezidenta, který se zabývá mimo jiné chováním a jednáním příslušníků a zaměstnanců Policie ČR. Rovněž každé Obvodní ředitelství resp. Územní odbor má svou skupinu vnitřní kontroly. Pracovníci těchto oddělení se zaměřují jednak na zpracování podaných připomínek či stížností od vnějších stran, ale i na kontrolu a odstranění zjištěných nedostatků, při výkonu policejní služby samotnými policisty.

K aplikaci etického kodexu dochází policisty v době výkonu jejich služby, ale také i mimo službu. K špatnému příkladu a s tím souvisejícímu porušování etického kodexu můžeme vycházet z vydaných tiskových zpráv Generální inspekce bezpečnostních sborů a dále zveřejněných policejních statistik o protiprávní činnosti páchané policisty.

Nesetkáváme se však pouze s porušováním právních norem a zásad etického kodexu, ale i příkladným plněním povinností policisty a to jak ve výkonu jeho služby, tak ale i působením mimo službu. Takové jednání je oceňováno mimo jiné i každým rokem, při udělování ceny Policista roku. Policista roku je ocenění, které

⁸³ Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.

je každoročně udělováno těm příslušníkům a občanským zaměstnancům Policie České republiky, kteří vyznaným způsobem přispěli k fungování i prestiži sboru. Ocenění policista roku se uděluje v několika kategoriích:

- 1) kategorie policista roku
- 2) kategorie čin roku
- 3) kategorie tým roku
- 4) kategorie zaměstnanec roku
- 5) kategorie síň slávy⁸⁴

Doručené a podané nominace vyhodnotí příslušná komise v tomto případě Etická komise Policie ČR a následně předá návrhy na ocenění v jednotlivých kategoriích kanceláři policejního prezidenta.

Jako kladný příklad plnění služebních povinností a zásad etického kodexu ve službě i mimo ni slouží mimo jiné nominace v uváděné kategorii čin roku, kdy při posledním vyhlášení uvedeného ocenění se v kategorii čin roku 2011 na prvním místě umístili policisté Pohotovostí motorizované jednotky KŘP hl. m. Prahy, kteří dne 15.12.2011 zachránili život těžce zraněnému mladíkovi, kterému tramvaj poblíž stanice Palmovka, Praha 8, amputovala nohy. Na druhém místě se v této kategorii pak umístil policista, z Obvodního oddělení Týnec nad Labem, ÚO Kolín, který dne 3. března 2011 odpoledne na slepém rameni řeky Labe v obci Veletov svým iniciativním přístupem zachránil život tonoucímu rybáři. Jmenovaný tak bez zaváhání nasadil svůj vlastní život k záchraně jiného života.⁸⁵

Z uvedených případů je zřejmé že tito policisté jsou příkladem nejen pro další policisty, ale širokou veřejnost, dále plní a aplikují zásady Etického kodexu Policie ČR a tímto plně přispívají k prestiži policejního sboru a dobrému obrazu Policie ČR v očích veřejnosti.

⁸⁴ Rozkaz policejního prezidenta č. 36/2012, ze dne 14. 03. 2012, kterým se mění RPP č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky.

⁸⁵ <http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-stek-informace-policista-roku-2011.aspx>. Staženo dne 8. 11. 2012.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM K APLIACI A VÝZNAMU ETICKÉHO KODEXU

4.1. Cíl výzkumu, pracovní hypotézy a provedené metody výzkumu

Cílem výzkumné části bakalářské práce je zkoumání úrovně znalostí policistů o Etickém kodexu policie ČR, tak jak je formulován v Rozkaze policejního prezidenta č. 1/2005 a zhodnocení významu tohoto kodexu pro policisty, dále jakým způsobem etický kodex ovlivňuje výkon jejich profese a zda probíhá jeho aplikace v praxi samotnými policisty. Za tímto účelem jsem si tedy stanovil následující cíle bakalářské práce:

- 1) Ověřit stav úrovně znalostí policistů o Etickém kodexu Policie ČR.
- 2) Zjistit význam Etického kodexu pro policisty.
- 3) Zjistit zda policisté aplikují tento předpis při svém jednání při výkonu policejní služby.

Pro splnění vytyčených cílů bakalářské práce jsem si stanovil následující pracovní hypotézy:

Hypotéza č. 1: Pro více jak polovinu policistů je Etický kodex Policie ČR, významným dokumentem, který ovlivňuje výkon jejich služby.

Hypotéza č. 2: Většina policistů se při využívání svých oprávnění a výkonu služby řídí při svém jednání i Etickým kodexem policie ČR.

Při zpracování bakalářské práce, provedeném výzkumu byly použity tyto metody:

- nestandardizovaný dotazník pro policisty základních útvarů policie (MOP);
- nestandardizovaný dotazník pro policisty Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV);
- analýza dotazníků policistů.

Výzkum byl proveden metodou dotazníkového šetření. Tímto byly získány kvantitativní údaje a následně provedena obsahová analýza, na základě které proběhlo potvrzení či vyvrácení výše stanovených hypotéz.

Po vypracování dotazníku, byla provedena tzv. „pilotáž“, ve které byla ověřena u šesti respondentů srozumitelnost položených otázek v dotazníku. Respondenti vyplnili předložené dotazníky a po ověření srozumitelnosti otázek, byl dotazník následně předložen k připomínce jednomu z vrchních komisařů Policie ČR, Obvodního ředitelství Praha III. Po schválení byl dotazník rozeslán na jednotlivé útvary policie k vypracování. Dotazníky vyplněné při pilotáži, nebyly zahrnuty do výsledků dotazníkové šetření.

Anonymní dotazníky se skládaly z osmnácti otázek, rozdělených do tří částí. V první části byly vysvětleny důvody vzniku dotazníku, byla zaručena anonymita respondentů a byl jim vysvětlen postup při vyplňování.

V druhé části dotazníky obsahovaly otázky zahrnující identifikační údaje, které respondenti vyplnili ke své osobě, jednalo se o pohlaví, věk, dosažené vzdělání, prodělanou praxi u Policie ČR a místo služebního zařazení.

V třetí části se jednalo o otázky s uzavřeným výběrem tří možných odpovědí a tři otázky otevřené s doplněním vlastní odpovědi, v této části byly otázky zaměřeny na znalosti respondentů k etickému kodexu a na možnost vyvrácení či potvrzení stanovených hypotéz.

Dotazníků bylo distribuováno celkem 130, přičemž vyplněných se jich vrátilo 115. Jedná se tedy o návratnost ve výši 88,5 procenta. Distribuce dotazníků probíhala po projednání a se souhlasem nadřízených na jednotlivých útvarech Policie ČR.

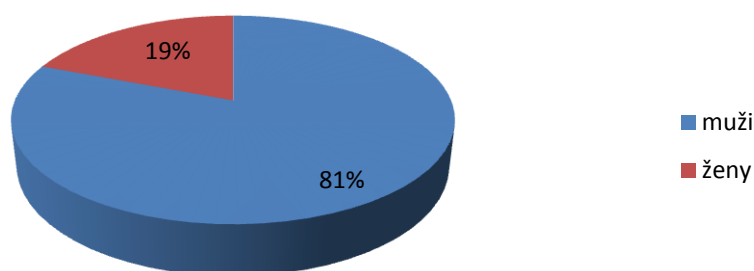
4.2 Charakteristika zkoumané skupiny

K potřebnému získání podkladů vycházejících z vypracovaných dotazníků byli zvoleni respondenti – policisté, zařazení služebně na základních útvarech policie a to především Místních oddělení policie a také na základních útvarech Služby

kriminální policie a vyšetřování. Celkem bylo osloveno, dle doručených dotazníků 115 respondentů. Uvedení policisté jsou služebně zařazeni na Policii ČR, Krajské ředitelství hl. m. Prahy, Obvodní ředitelství Praha III.

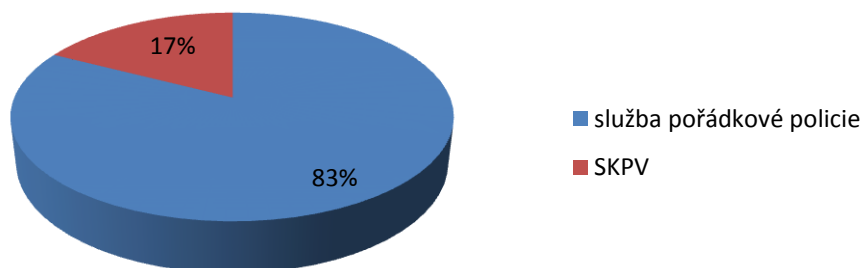
Na dotazníkovém výzkumu se podílelo celkem 115 respondentů z toho 93 mužů (81 %) a 22 žen (19 %). K věku respondentů bylo zjištěno, že nejpočetnější skupinou je věk od 26 do 35 let a to celkem 61 respondentů (53 %), kdy z tohoto počtu je 49 mužů (80 %) a 12 žen (20 %), následovaný skupinou 44 respondentů ve věku 45 let a více (39 %), kdy z tohoto počtu je 36 mužů (81 %) a 8 žen (19 %), nejméně zastoupenou skupinu tvoří 10 respondentů (9 %) ve věku od 21 do 25 let, která je tvořena z 8 mužů (80 %) a 2 žen (20 %).

Složení respondentů - pohlaví

Z celkového počtu 115 respondentů slouží 95 policistů u služby pořádkové policie (83 %) a 20 policistů u služby kriminální policie a vyšetřování (17 %). K délce služby respondentů u policie bylo dále zjištěno, že 22 policistů (19 %) jich slouží do 5 let, 28 policistů (24 %) slouží do 10 let, 40 policistů (35 %) slouží do 15 let, 10 policistů (8,8 %) slouží do 20 let, 11 policistů (9,7 %) slouží do 25 let a 4 policisté (3,5 %) slouží do 30 let.

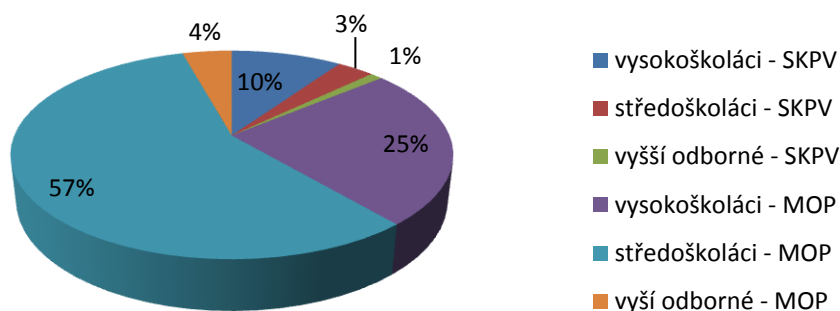
Služební zařazení

Z celkového počtu respondentů mužů, bylo 32 vysokoškolsky vzdělaných (35 %), 56 středoškolsky vzdělaných (60 %) a 5 uvedlo vyšší odborné vzdělání (5 %).

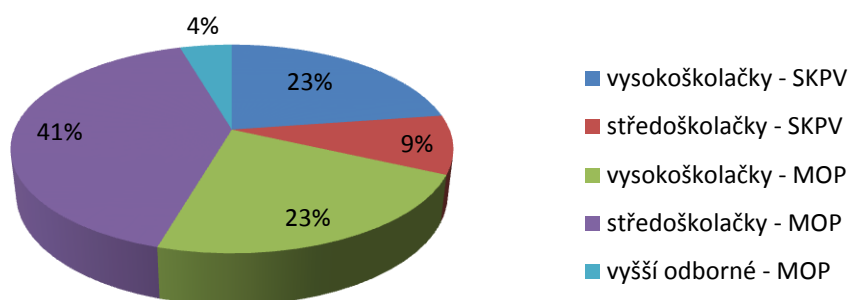
Z toho 9 vysokoškoláků (10 %), 3 středoškoláci (3 %) a 1 s vyšším odborným vzděláním (1 %), jsou služebně zařazeni na útvarech SKPV a 23 vysokoškoláků (25%), 53 středoškoláků (57 %) a 4 s vyšším odborným vzděláním (4 %), jsou služebně zařazeni na Místních odděleních policie.

Muži - vzdělání a služební zařazení

U žen bylo celkem 10 vysokoškolsky vzdělaných (46 %), 11 středoškolsky vzdělaných (50 %) a 1 uvedla vyšší odborné vzdělání (4 %), z toho 5 vysokoškolsky (23 %) a 2 středoškolsky vzdělané ženy (10 %) jsou služebně zařazeny na útvarech SKPV a 5 vysokoškolsky (23 %), 9 středoškolsky vzdělané (40 %) a 1 žena s vyšším odborným vzděláním (4 %), jsou služebně zařazeny na Místních odděleních policie.

Ženy - vzdělání a služební zařazení

4.3 Výsledky dotazníkové šetření

Třetí část dotazníkového šetření, tvořili čtyři otázky týkající se zjištění znalostí respondentů o Etickém kodexu policie ČR, za účelem možného zhodnocení jejich následujících odpovědí, týkajících se významu etického kodexu pro policisty a aplikace tohoto kodexu policisty v praxi.

K ověření znalosti policistů o Etickém kodexu policie ČR, bylo z celkem čtyř položených otázek zjištěno následující:

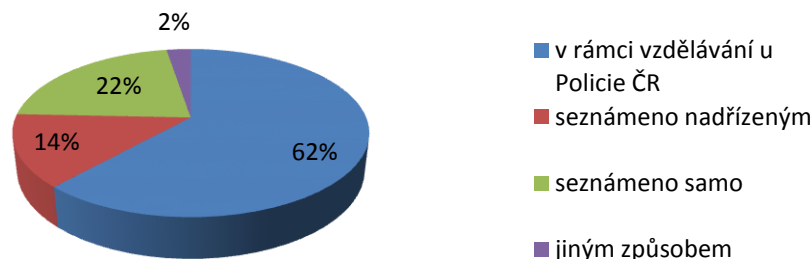
Otázka: Jsem seznámen s „Etickým kodexem Policie ČR“.

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že celkem 115 respondentů (100 %) uvedlo, že byli seznámeni s Etickým kodexem Policie ČR. Všichni dotazovaní jsou tedy seznámeni s Etickým kodexem Policie ČR.

Otázka: S „Etickým kodexem Policie ČR“ jsem se seznámil:

- 71 (62 %) respondentů bylo seznámeno v rámci vzdělávání u Policie ČR;
- 16 (14 %) respondentů bylo seznámeno nadřízeným;
- 25 (22 %) respondentů se s kodexem seznámilo samo;
- 3 (2 %) respondentů bylo seznámeno jiným způsobem (i přes možnost nevědli jak).

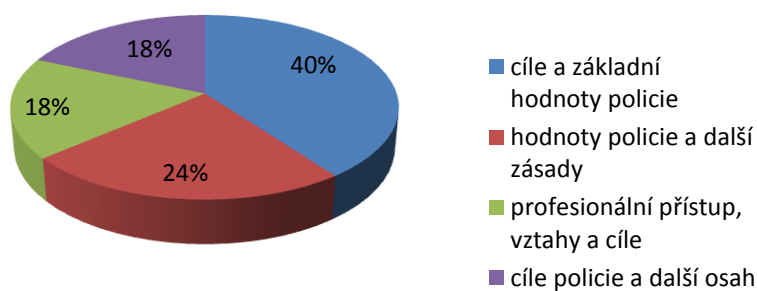
Způsob seznámení s Etickým kodexem Policie ČR

Otázka: Víte co je obsahem Etického kodexu Policie ČR, uveďte tento obsah.

- 113 (98 %) respondentů k této otázce uvedlo, že ví co je obsahem;
- 2 (2 %) respondenti uvedli, že neví co je obsahem;
- 45 (39 %) respondentů uvedlo, že obsahem jsou cíle policie a základní hodnoty policie;
- 27 (24 %) respondentů uvedlo, že obsahem jsou hodnoty policie a další zásady;
- 20 (17 %) respondentů uvedlo, že obsahem je profesionální přístup, vztahy mezi policisty a cíle policie;
- 21 (18 %) respondentů uvedlo, že obsahem etického kodexu jsou cíle policie a další obsah.

Obsahu Etického kodexu

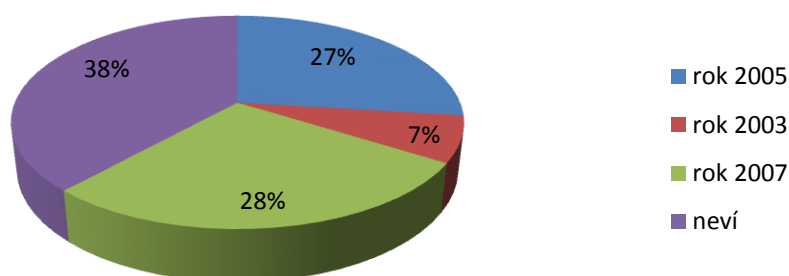

Otázka: **V kterém roce byl vydán Etický kodex Policie ČR.**

Z nabízených možností uvedli respondenti následující:

- správnou odpověď r. 2005 uvedlo 31 respondentů (27 %);
- 8 (7 %) respondentů uvedlo, že kodex byl vydán v roce 2003;
- 32 (28 %) respondentů uvedlo, že kodex byl vydán v roce 2007;
- 44 (38 %) respondentů uvedlo, že neví, v kterém roce byl vydán.

Rok vydání Etického kodexu Policie ČR

Z položených otázek k ověření znalosti Etického kodexu policie ČR bylo zjištěno, že všichni respondenti uvedli, že s etickým kodexem byli seznámeni, většina v rámci vzdělávání u Policie ČR (v těchto případech se jedná o základní odbornou přípravu a policejní kurzy a další seznámení proběhlo u 44 (38 %) dotazovaných jinou cestou, u těchto respondentů se jedná o policisty, kteří byli ve výkonu policejní služby, při vydání etického kodexu.

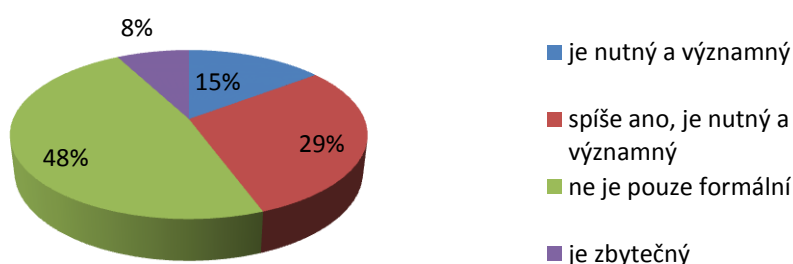
Z posledních dvou uvedených otázek, byly zjišťovány skutečnosti k znalosti samotného etického kodexu. Z těchto otázek bylo zjištěno, že prakticky všichni respondenti si myslí, že ví co je obsahem etického kodexu, celkem 113 uvedlo skutečně uváděné hodnoty a zásady v etickém kodexu, i když ne v úplném znění. V následující otázce bylo schopno správně uvést rok vydání tohoto kodexu jen 31 respondentů (27%), kdy nesprávnou odpověď uvedlo celkem 84 respondentů (73 %). Poslední otázka však ukazuje na detailnější znalosti k samotnému kodexu.

V další části lze tedy u dotazovaných policistů předpokládat, že jsou schopni na položené otázky, vypracované za účelem potvrzení či vyvrácení zvolených hypotéz, odpovídat objektivně se znalostí obsahu etického kodexu.

Otázka: Myslíte si, že Etický kodex policie ČR je nutným a významným dokumentem pro výkon Vaší služby i přesto, že základní principy činnosti Policie ČR a policistů jsou již upraveny zákonnými normami a interními akty řízení?

Z takto položené otázky bylo zjištěno, že celkem 17 (15 %) respondentů uvedlo, že etický kodex je nutný a významný, s touto skupinou téměř souhlasila i další skupina respondentů v počtu 34 (30 %), kteří zvolili odpověď spíše ano, je nutný a významný. Celkem 55 (48 %) respondentů uvedlo, že ne a je pouze formální, dále 9 (8 %) policistů uvedlo, že dle jejich mínění je etický kodex zbytečný.

Význam dokumentu pro výkon služby oproti jiným zákonným normám

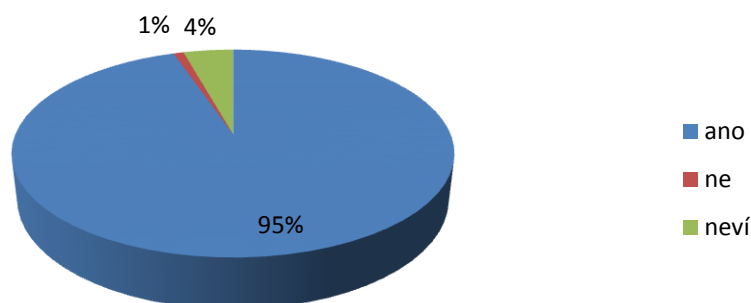

U odpovědi ne, je zbytečný se u všech 9 (8 %) respondentů jednalo o policisty zařazené na MOP. V případě odpovědi, ne je pouze formální o 43 (37 %) respondentů zařazených na MOP a 12 (11 %) respondentů zařazených na SKPV. Oproti tomu u odpovědi ano, je nutný a významný se jednalo o 2 (2 %) respondenty zařazené na SKPV a 15 (13 %) respondentů zařazených na MOP. K odpovědi spíše ano se přiklonilo 28 (24 %) respondentů zařazených na MOP a 6 (5 %) respondentů zařazených na SKPV.

Otázka: **Máte za to, že byste si byli vědomi etických hodnot uvedených v Etickém kodexu Policie ČR a podle těchto hodnot ve službě jednali i bez existence tohoto kodexu?**

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že 109 (95 %) respondentů zvolilo odpověď ano, 1 (1 %) respondent uvedl, že ne a 5 (4 %) respondentů uvedlo, že neví.

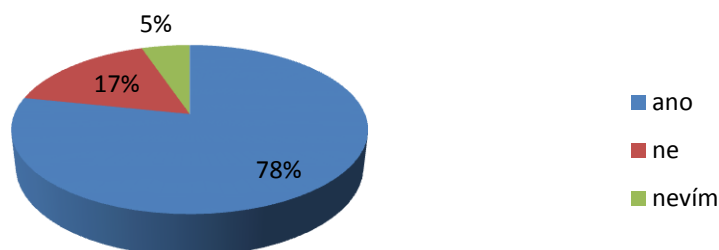
Vědomí policistů o etických hodnotách

Otázka: **Domníváte se, že chování policisty, které je v souladu s Etickým kodexem Policie ČR, při jeho kontaktu s občany, může pozitivně ovlivnit hodnocení policie veřejností?**

Takto položenou otázkou bylo zjištěno, že 90 (78 %) respondentů zvolilo odpověď ano, dalších 19 (17 %) respondentů zvolilo odpověď ne a zbylých 6 (5 %) respondentů zvolilo odpověď nevím.

Příkladné chování ovlivňující hodnocení policie

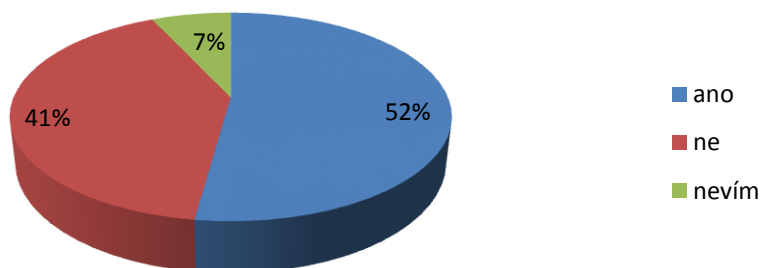

Z 19 respondentů v případě odpovědi ne, je jich 15 služebně zařazeno na MOP a 7 je služebně zařazeno na SKPV.

Otázka: **Ovlivňují zásady a základní hodnoty Etického kodexu Policie ČR, vaše chování a jednání s: kolegou, veřejností, s poškozenou osobou, s podezřelou osobou.**

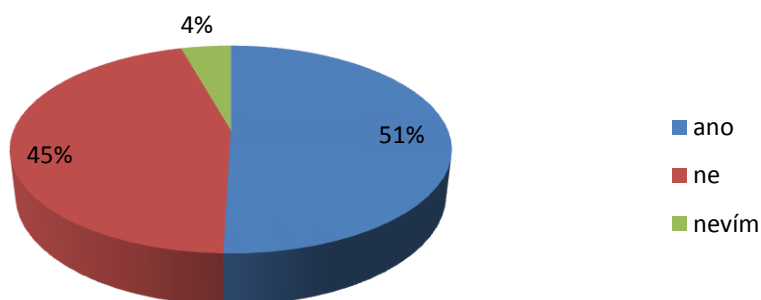
U možnosti s kolegou uvedlo 60 (52 %) respondentů, že ano, 47 (41 %) respondentů uvedlo, že ne a 8 (7 %) uvedlo odpověď nevím.

S kolegou

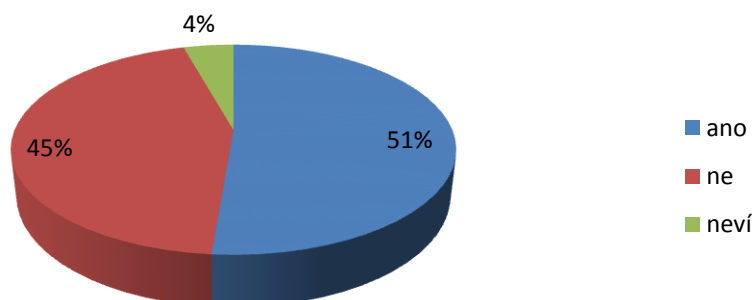
U možnosti s veřejností zvolilo 58 (50 %) respondentů odpověď ano, 52 (45 %) zvolilo odpověď ne a 5 (5 %) respondentů zvolilo odpověď nevím.

S veřejností

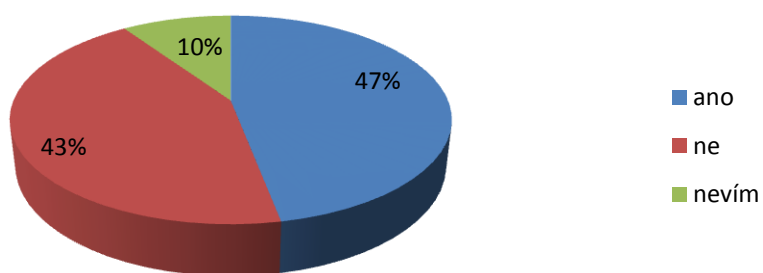
U možnosti s poškozenou osobou uvedlo 59 (51 %) respondentů odpověď ano, 51 (44 %) respondentů odpověď ne a 5 (5 %) respondentů neví.

S poškozenou osobou

U možnosti s podezřelou (obviněnou) osobou zvolilo 54 (47 %) respondentů odpověď ano, 50 (43 %) zvolilo odpověď ne a 11 (10 %) respondentů zvolilo odpověď nevím.

S podezřelou osobou

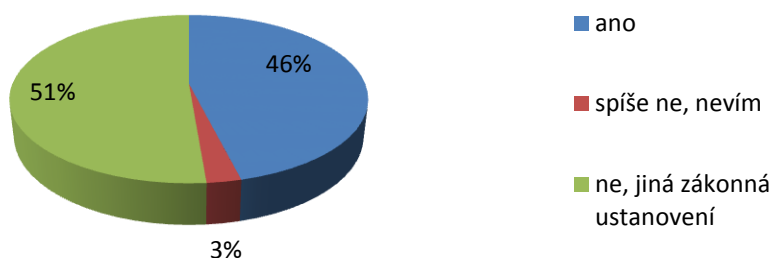

Z předešlých čtyřech otázek byly zjišťovány postoje respondentů k významu Etického kodexu policie ČR.

Otázka: **Aplikujete příslušné hodnoty Etického kodexu Policie ČR v praxi při použití donucovacích prostředků?**

Z celkového počtu respondentů uvedlo 53 odpověď ano (46 %), 3 respondenti uvedli odpověď spíše ne, nevím, o jaké hodnoty se jedná (3 %) a odpověď ne, jedním podle jiných zákonných ustanovení, uvedlo 59 respondentů (51 %).

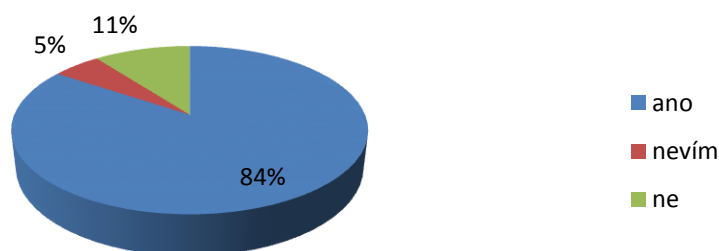
Aplikace při použití donucovacích prostředků

Otázka: **Uplatňujete zásady obsažené v Etickém kodexu policie ČR (např. chovat se bezúhonně) jak ve službě, tak i v soukromém životě mimo službu.**

Odpověď ano, zvolilo 97 respondentů (84 %), odpověď ne zvolilo 12 respondentů (11 %) a odpověď nevím zvolilo 6 respondentů (5 %).

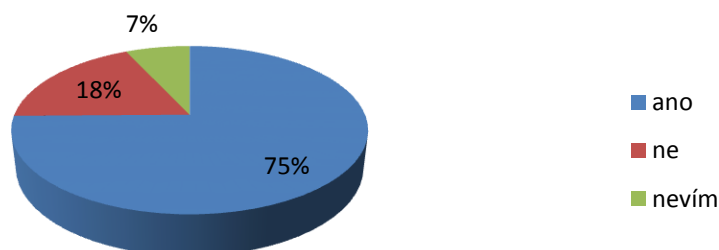
Aplikace zásad ve službě i mimo službu

Otázka: **Podřizujete své jednání, vystupování i zevnějšek při výkonu služby zásadám etiky obsaženým v Etickém kodexu policie ČR.**

V tomto případě zvolilo odpověď ano 86 respondentů (75 %), odpověď ne zvolilo 21 respondentů (18 %) a odpověď nevím zvolilo 8 respondentů (7 %).

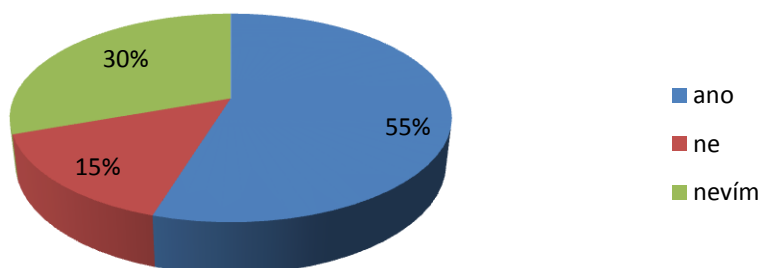
Uplatňování zásad - jednání, vystupování, zevnějšek

Otázka: **Myslíte si, že i Vaši kolegové aplikují Etický kodex Policie ČR při výkonu služby?**

K této otázce uvedlo 63 respondentů odpověď ano (55 %), odpověď ne, uvedlo 17 respondentů (15 %) a odpověď nevím, uvedlo 35 respondentů (30 %).

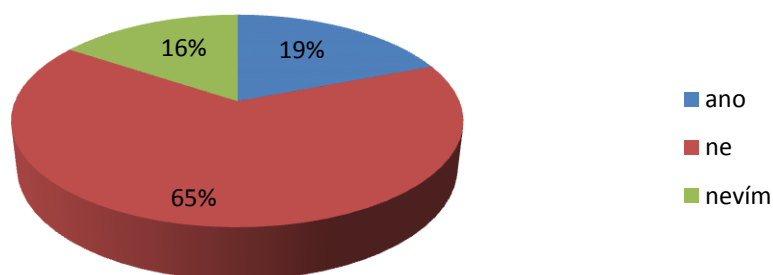
Aplikace etického kodexu kolegy

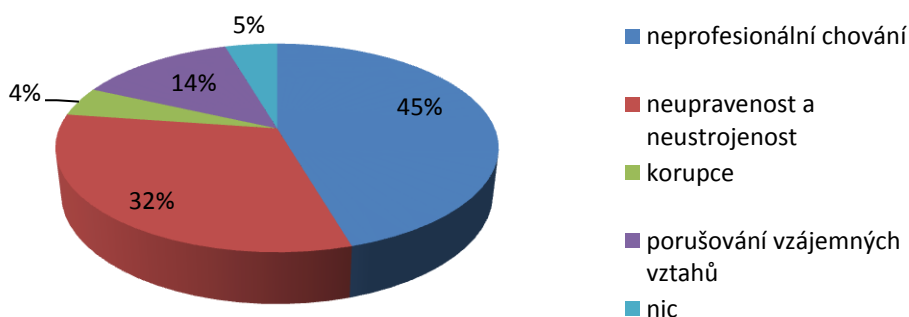
Otázka: Setkáváte se často u svých kolegů s porušováním Etického kodexu Policie ČR?

U této otázky, měli respondenti možnost odpovědi ano, s vyjádřením, které porušení považují za nejzávažnější, tuto odpověď zvolilo 22 respondentů (19 %), odpověď ne zvolilo 75 respondentů (65 %) a odpověď nevím zvolilo 18 respondentů (16 %). Z možnosti vyjádření k porušování etického kodexu, uvedlo 10 respondentů (45 %) neprofesionální chování, 7 respondentů (32 %) neupravenost, nestrojenost při výkonu služby, 1 respondent (4,5 %) možnost korupce, 3 respondenti (14 %) uvedli porušování vzájemných vztahů na pracovišti a 1 respondent (4,5 %) nevyužil možnost vyjádření.

Porušování etického kodexu kolegy

Uváděné porušení kodexu policisty

4.4 Závěry z výzkumné části a navrhovaná opatření

Hypotéza č. 1: **Pro více jak polovinu policistů je Etický kodex Policie ČR, významným dokumentem, který ovlivňuje výkon jejich služby.**

Vyhodnocením odpovědí respondentů na předložený dotazník lze konstatovat, že nadpoloviční většina (78 %) respondentů uvedla, že chování policistů v souladu s etickým kodexem pozitivně ovlivňuje hodnocení policie veřejností, dále nadpoloviční většina respondentů uvedla, že zásady a základní hodnoty etického kodexu ovlivňují jejich chování vůči kolegovi (52 %), veřejnosti (51 %), poškozené osobě (51%) a podezřelé osobě (47 %).

Z analýzy šetření vyplývá, že **první hypotéza byla potvrzena.**

Hypotéza č. 2: **Většina policistů se při využívání svých oprávnění a výkonu služby řídí při svém jednání Etickým kodexem policie ČR.**

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že nadpoloviční část respondentů (84 %) uvedla, že zásady obsažené v etickém kodexu uplatňují jak ve službě, tak i mimo službu, obdobným poměrem se shodli respondenti (75 %) při vyjádření, zda podřizují své jednání, vystupování i zevnějšek při výkonu služby zásadám etiky obsaženým v etickém kodexu. Dále nadpoloviční většina respondentů (55 %) si myslí, že i jejich kolegové aplikují etický kodex při výkonu služby. Při otázce použití donucovacích prostředků došlo ke střetu jiných zákonných ustanovení a etického kodexu, kdy nadpoloviční část respondentů (51 %) respondentů se vyslovila pro jiná zákonná stanovení a část respondentů (46 %) se vyslovila pro etický kodex. U této otázky musíme však zohlednit náročnost použití samotného donucovacího prostředku, ke kterému dochází v mezních situacích, zejména při zákroku směřujícím ve většině případů proti pachateli již spáchaného přečinu, či zločinu a policisté jsou na tyto situace většinou školeni podle jiných zákonných ustanovení.

Druhá stanovená hypotéza byla potvrzena.

Analýzou výsledků dotazníku bylo zjištěno, že policisté jsou s etickým kodexem řádně seznamováni a jsou si vědomi i jeho obsahu, jak vyznělo z výsledku druhé části dotazníku, zaměřené na znalosti Etického kodexu Policie ČR. Z tohoto výsledku je patrné, že Policie ČR řádně seznamuje své příslušníky i nově příchozí příslušníky s tímto interním předpisem. Oproti tomu však stále ve velkém počtu zastoupená skupina policistů, i přes výše uvedené výsledky výzkumu, vnímá „Etický kodex policie ČR“ a jeho obsah, spíše jako více méně pouze podpůrný pro požadované způsoby jejich jednání a vystupování.

V dalším vzdělávání policistů a to jak na úrovni základní odborné přípravy, tak i v dalším možném celoživotním vzdělávání policistů i formou resortních kurzů, by mělo dojít k zaměření na prohloubení charakterových a morálních vlastností každého jedince v dané problematice.

Tato opatření by měli probíhat i s ohledem na skutečnost, že v poslední době dochází k neustálému snižování početních stavů v resortu MV a rovněž k odchodu zkušených policistů do civilního sektoru s tím, že nábor nových policistů je prováděn v minimální míře. Dochází tak i k odlivu zkušeností a v neposledním případě i vzorů pro nové a služebně mladší policisty. Stále služebně mladší policisté zaučují nově příchozí policisty. V neposlední řadě se rovněž projevuje i absence úcty u služebně mladších policistů vůči služebně starším policistům.

Nejúčinnějším nástrojem se v této situaci jeví celoživotní vzdělávání policistů. Velká část policistů se i po absolvování Základní odborné přípravy u Policie ČR, věnuje svému dalšímu vzdělávání a to jak v rámci vyšších odborných, tak i vysokých škol, ne všechny tyto školy jsou však stejného profesního zaměření. Stěžejní formou by tak měli být edukační kurzy policistů pořádané v rámci Policie ČR, zaměřené na etické problémy při modelovém nácviku různých situací, včetně složitých služebních zákroků. Jednou z účinných forem edukačních kurzů, je i možnost již uváděného e-Learningu. Náležitá pozornost by měla být také věnována problematice etického a morálního vědomí každého jedince i při výběru nových policistů v rámci přijímacího řízení.

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce byl Etický kodex Policie ČR, jeho význam a aplikace v praxi. Při vypracování bakalářské práce jsem se zaměřil na vysvětlení základních pojmů, které se zvoleným tématem souvisí, jako jsou etika a morálka, rovněž jsem se zaměřil na historické etické normy, které jsou spojovány s vývojem etického kodexu a následně jsem pojednal o bezpečnostních složkách působících v předešlých dobách na našem území, až po vznik a úkoly současné Policie ČR, čímž jsem dospěl k samotnému vzniku, významu a aplikaci Etického kodexu Policie ČR. Při zpracování zvoleného tématu bylo vycházeno ze studia interních předpisů Policie ČR, které byly v souvislosti s Etickým kodexem vydány, jako podklady bakalářské práce jsem dále použil odbornou literaturu a další prameny vztahující se k etice, profesní etice a organizaci Policie ČR.

Ještě jednou se vracím ke zvolenému tématu Etického kodexu Policie ČR, jeho významu a aplikace v praxi. Jak je již v bakalářské práci zmíněno, povolání policisty si každý z policistů zvolil dobrovolně a ze své vlastní vůle. Policie ČR a samotní policisté mají především za úkol chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti, práva a svobody osob a v neposlední řadě působit preventivně proti trestné, či jiné protiprávní činnosti. Dalším důležitým úkolem Policie ČR je usilovat o důvěryhodnost veřejnosti. K řádnému plnění těchto úkolů a uvědomění si řádného výkonu policejní služby každým policistou, patří i zásady etiky a morálky. Etický kodex tak nabízí policistům ucelený přehled takových zásad, kterých by si měl být policista při výkonu policejní služby vědom. Výuka policistů týkající se etického a morálního jednání a výuka týkající se samotné profesní etiky, by měla být nedílnou součástí odborného vzdělávání policistů. Každý z policistů může a ovlivňuje svým jednáním, chováním a vystupováním celkový pohled veřejnosti na Policii ČR jako celek. Vypracovaná bakalářská práce tak může být nápomocna v edukačním procesu zaměřeném na problematiku etiky u Policie ČR.

V rámci bakalářské práce jsem si stanovil dvě pracovní hypotézy, které jsem se snažil potvrdit či vyvrátit. U první hypotézy jsem se snažil zjistit, zda se v případě

etického kodexu u policistů jedná o interní dokument, který ovlivňuje výkon jejich služby. Vyhodnocením zjištěných výsledků jsem dospěl k závěru, že policisté v nadpoloviční většině považují etický kodex za dokument, který ovlivňuje výkon jejich služby a vztahy k zúčastněným osobám a dokument, jehož dodržování pozitivně ovlivňuje hodnocení Policie ČR v očích veřejnosti. Větší část dotazovaných policistů dle zjištěných skutečností, považuje dodržování etického kodexu za významnou součást jejich policejní služby.

Druhá hypotéza byla stanovena za účelem ověření či vyvrácení, zda policisté aplikují etický kodex při výkonu policejní služby. Policisté dle výsledků šetření uplatňují etický kodex při výkonu policejní služby i mimo službu a dále podřizují etickému kodexu své jednání, chování i zevnějšek, což si dotazovaní policisté myslí ve většině, i o jednání svých kolegů. Policisté aplikují etický kodex při výkonu své policejní služby. Ze závěru lze vyvodit, že policisté jsou ovlivňováni etickým kodexem, avšak musíme přihlídnout ke skutečnosti, kdy etický kodex je interním dokumentem, který pouze zahrnuje požadované formy chování pro danou profesi policisty a má policistům pomoci se v těchto otázkách orientovat a být jim nápomocen. Každý člověk by měl mít zásady slušného chování, morálky a etiky již v sobě zažitě. Při výběru policistů a v rámci přijímacího řízení jsou právě i tyto skutečnosti ověřovány a nově příchozí policisté, by i podle takových skutečností měli být vybíráni.

Chceme-li odvrátit policisty od neprofesionálního a případně i nezákonného jednání, kterému jsou v dnešních, stále náročnějších podmínkách policejní služby vystaveni, je třeba je podrobit po jejich nástupu a dále i při výkonu jejich služby prevenci, zahrnující jednotlivé programy a opatření prohlubující jejich morální a profesně etické vlastnosti. Utváření správných postojů a hodnot policistů, by nemělo být otázkou krátkodobého, ale opakovaného a dlouhodobého působení. Takto školení a cvičení policisté, kteří budou postupovat při svém jednání a vystupování v rámci etiky a plně profesionálně, přispějí nejen k několikrát zmiňované důvěře v očích

veřejnosti, která je plně stěžejní pro výkon policejní služby a ochrany občanů i jejich práv, ale tímto přispějí i k zrychlení a zefektivnění práce samotné policie.

Souvislost zvoleného téma bakalářské práce se sociální pedagogikou je spatřována zejména v tom, že policisté jsou, jak je již zmíněno denně v kontaktu s veřejností. Policisté tak často vedle členů záchranného systému (hasiči, lékaři RZS), tvoří první pomoc na místě trestného činu či při řešení jiných obtížných životních situací. Policisté se tedy při výkonu policejní služby dostávají každodenně do kontaktu s poškozenými osobami, oběťmi a pachateli domácího násilí, podezřelými osobami, pozůstalými osobami, ale také přichází do styku se sociálně znevýhodněnými skupinami mládeže a dospělých, drogově závislými osobami, již trestanými osobami, oběťmi domácího násilí, zanedbávanými dětmi a dalšími rizikovými skupinami osob.

Etický kodex Policie ČR resp. znalost jeho obsahu, může být policistům nápomocen při zvládnání těžkých situací a může ovlivňovat jejich jednání. Sám policista tak může svým příkladným přístupem ve stresových situacích k uvedeným osobám, ovlivnit jejich další stav, vnímání a dopad právě prožívané události na takovou osobu či být v rámci možností nápomocen takovým osobám, při zvládnání jejich obtížné životní situace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Legislativní zdroje

- 1) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- 2) Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.
- 3) Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.
- 4) ZPPP č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii ČR.
- 5) RPP č. 1/2005 Etický kodex Policie České republiky.
- 6) RPP č. 1/2009 Etický kodex Policie České republiky.
- 7) RPP č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky.
- 8) RPP č. 36/2012, o změně RPP č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky.

Knihy a monografie

- 9) ADAMOVIČ, L., DUDÁK, V., VENTURA, V. Základy filosofie, etiky: základy společenských věd: pro střední školy. 4. vyd. Praha: Fortuna, 2004, 149 s. Základy společenských věd, III. ISBN 80-716-8905-X.
- 10) ANZENBACHER, A. Úvod do etiky. 1. vyd. Překlad Karel Šprunk. Praha: Zvon, 1994, 292 s. ISBN 80-711-3111-3.
- 11) BLECHA, I. Filosofie. 4. oprav. a rozšíř. v. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002, 277 s. ISBN 80-718-2147-0.
- 12) BRUGGER, W. Filosofický slovník. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2006, 639 s. ISBN 80-206-0820-6.
- 13) DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex policie České republiky, SPŠMV Praha, Praha 2005, 67 s. ISBN 80-239-5689-2.
- 14) FRYŠTÁK, M. Kodex policejní etiky. Kriminalistika 1/2004.

- 15) GALAŠ, J. Vliv Etického kodexu Policie ČR na integritu sboru a nástin příčin narušení této integrity, Diplomová práce, Praha: UJAK 2011, 117 s.
- 16) HERZOGOVÁ, Z. Policejní etika. Vyd. 1. Praha: [Zuzana Herzogová], 2003, 327 s. ISBN 80-238-9984-8.
- 17) HERZOGOVÁ, Z. Základy filosofie a profesní etiky. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1998, 148 s. ISBN 80-859-8182-3.
- 18) JANDOUREK, J. Sociologický slovník. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 285 s. ISBN 80-717-8535-0.
- 19) JANOTOVÁ, H., SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. Profesionální etika. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 96 s. ISBN 80-868-6143-0.
- 20) MACEK, P., UHLÍŘ, L. Dějiny obecních policií. Vyd. 1. Praha: Themis, 1997, 215 s. ISBN 80-864-7726-6.
- 21) MACEK, P., UHLÍŘ, L. Dějiny Policie a Četnictva I. Vyd. 1. Praha: Themis, 1997, 178 s. ISBN 80-858-2152-4.
- 22) MACEK, P., UHLÍŘ, L. Dějiny Policie a Četnictva II. Vyd. 1. Praha: Police history, 1999, 230 s. ISBN 80-902-6700-9.
- 23) MACEK, P., UHLÍŘ, L. Dějiny Policie a Četnictva III. Vyd. 1. Praha: Police history, 2001, 230 s. ISBN 80-864-7701-0.
- 24) MAZÁK, E. Firemní kultura a etické kodexy. 1. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2010, 148 s. ISBN 978-80-7265-075-0.
- 25) RADVAN, E. Úvod do filosofie a etiky. IMS Brno, 2011, Bonny Press.
- 26) ŠESTÁK, B., NEČASOVÁ, Z. Katalog programu celoživotního vzdělávání v akademickém roce 2012/2013, Vyd. 1. Praha: PAČR 2012, s. 54, ISBN 978-80-7251-380-2.
- 27) ŠTIČKA, M. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008, 212 s. ISBN 978-808-7123-041.
- 28) VOKUŠ, J. Policie České republiky. Vyd. 2, Praha: Policejní prezidium ČR, 2010.

- 40) Portál policie ČR. Útvary s celostátní působností [online]. . [cit. 07.11.2012].
Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>
- 41) Víra.cz Desatero [online]. [cit. 10.09.2012]. Dostupné z
<http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Desatero-prikazani-Bozich.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 RPP č. 1/2005 a Etický kodex PČR jako příloha k RPP č. 1/2009

Příloha č. 2 Výklad pojmů obsažených v Etickém kodexu PČR

Příloha č. 3 Dotazník

Příloha č. 1

R O Z K A Z**policejního prezidenta**

ze dne 21. ledna 2005,

kterým se vydává „Etický kodex Policie České republiky“

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1) Cílem Policie České republiky je:

- a) chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,*
- b) prosazovat zákonnost,*
- c) chránit práva a svobody osob,*
- d) preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,*
- e) usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.*

2) Základními hodnotami Policie České republiky je:

- a) profesionalita,*
- b) nestrannost,*
- c) odpovědnost,*
- d) ohleduplnost,*
- e) bezúhonnost.*

3) Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je:

- a) prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,*
- b) chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,*
- c) uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,*

- d) při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,*
- e) používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,*
- f) nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,*
- g) zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,*
- h) zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,*
- i) zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.*

4) Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je:

- a) usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,*
- b) dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,*
- c) netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.*

5) Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je:

- a) nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,*
- b) chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.*

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

Příloha č. 1 k RPP č. 1/2009

ETICKÝ KODEX POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Příslušníci policie, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem policie je

- a) pomáhat a chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b) prosazovat zákonnost,
- c) pomáhat a chránit práva a svobody osob,
- d) preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e) usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti,
- f) poskytovat pomoc a služby veřejnosti.

2. Základními hodnotami policie je

- a) profesionalita,
- b) nestrannost,
- c) odpovědnost,
- d) ohleduplnost,
- e) bezúhonnost.

3. Závazkem policie vůči společnosti je

- a) prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,
- b) chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- c) uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d) při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e) používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,

- f) nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena policií na osobní svobodě,
- g) zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h) zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků policie, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i) zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

4. Závazkem příslušníka policie vůči ostatním příslušníkům policie je

- a) usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b) dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c) netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků policie a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků policie je

- a) nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,
- b) chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali policii svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník policie, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

Příloha č. 2

Výklad některých pojmů obsažených v Etickém kodexu Policie České republiky

1. Střetem zájmů

se rozumí jednání příslušníka policie, kterým

- a) dopustí, aby byl výkon služby ovlivněn jeho osobními postoji, názory nebo přesvědčením, pokud jsou v rozporu se zájmy služby,
- b) došlo ke střetu zájmu služby s jeho osobními zájmy; tímto střetem se rozumí takové jednání, které ohrožuje důvěru v jeho nezaujatost, autoritu či profesionalitu nebo důvěru v policii,
- c) využil svého postavení, pravomocí nebo informací, které se dozvěděl při výkonu služby, k získání neoprávněného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou fyzickou či právnickou osobu,
- d) osobně vystupoval za fyzickou osobu, která není osobou blízkou, či za právnickou osobu vůči státu, státní nebo převážně státem vlastněné právnické osobě v obchodních záležitostech,
- e) by se odvolával na své služební postavení v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními vztahy nebo soukromou činností,
- f) by umožnil uvedení svého jména nebo vyobrazení k reklamním účelům za úplatu nebo za jiný majetkový prospěch,
- g) by přijal dar či výhodu od osoby, pokud by došlo k ohrožení nebo zpochybnění řádného výkonu služby,
- h) by hájil jiný zájem, pokud by byl v rozporu se zájmem policie, poškozoval její dobré jméno nebo ohrožoval její apolitičnost.

2. Rovným a korektním přístupem

se rozumí uplatňování rovnosti a korektnosti ke každému bez rozdílu, což může být v kontaktu s představiteli zejména národnostních a etnických menšin naplněno pouze respektem k jejich odlišnosti. Toto respektování odlišností v žádném případě neznamená zvýšenou

toleranci k nezákonnému jednání členů těchto menšin. Naopak vyžaduje pozitivní snahu pochopit tuto odlišnost kulturních hodnot a vzorců jednání, na jejichž základě může být příslušník menšiny odsuzován, vylučován, omezován či obecně diskriminován, ať již přímo či nepřímo, pokud z jeho strany nedochází k porušení zákona. Pouze při respektu policie k odlišnosti členů minorit může být dosaženo deklarované rovnosti přístupu bez rozdílu.

3. Ohleduplností a taktností

se rozumí zejména neemoční profesionální nestranné a rozhodné vystupování, především v situacích, kdy je zasahováno do lidských práv a svobod; příslušník policie nesmí být při rozhodování a jednání ovlivněn svými osobními problémy a pocity. Jedná se i o taková jednání, kdy je nutno brát v úvahu sekundární viktimizaci postižených osob trestnými činy, tragédiemi nebo událostmi s nimi spojenými, např. sdělování úmrtí rodinného příslušníka, rozloučení se se zemřelým před jeho odvozem, pokud to situace dovoluje.

4. Korupčním jednáním

se rozumí úmyslná, cílevědomá činnost, spočívající ve zneužití pravomoci či postavení příslušníka policie z vlastního nebo cizího podnětu s úmyslem získat neoprávněný prospěch či výhodu pro sebe nebo jiné osoby, přičemž není důležité, zda neoprávněný prospěch či výhoda je hmotného či nehmotného charakteru.

Příloha č. 3

D O T A Z N Í K**Vážený policisto, vážená policistko**

dovoluji si Vás oslovit ve věci dotazníkového šetření, kdy předložený dotazník je výchozím materiálem pro zpracování výzkumu, který bude součástí bakalářské práce studenta Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Vyplnění dotazníku je dobrovolné a anonymní, odpovídejte prosím upřímně, aby údaje z tohoto dotazníku odrážely Váš skutečný postoj k dotazovanému tématu (U každého bodu označte pouze jednu z nabízených odpovědí).

- 1) **Pohlaví** muž žena
- 2) **Věk** 18-20 21-25 26-35 35 a více
- 3) **Nejvyšší dosažené vzdělání**
- vysokoškolské středoškolské vyšší odborné

4) Jak dlouho sloužíte u Policie ČR?

do 5 let do 10 let do 15 let do 20 let do 25 let do 30 let více let

5) Na jakém úseku policejní činnosti pracujete?

pořádková služba MOP dopravní služba SKPV jiný

6) Jsem seznámen s „Etickým kodexem Policie ČR“

ANO NE

7) S „Etickým kodexem Policie ČR“ jsem se seznámil

- A) V rámci vzdělávání u PČR
- B) Byl jsem seznámen nadřízeným - ústně (výkladem EK) - písemně
- C) Sám
- D) Jinak

8) Víte, co je obsahem Etického kodexu Policie ČR, uveďte tento obsah.

- A) Ano Obsahem je, jsou:
- B) Ne
- C) Nevím

9) V kterém roce byl vydán Etický kodex Policie ČR

- A) r. 2003 C) r. 2007
B) r. 2005 D) nevím

10) Myslíte si, že Etický kodex Policie ČR je nutný a významný dokument pro výkon Vaší služby i přesto, že základní principy činnosti Policie ČR a policistů jsou již upraveny zákonnými normami a interními akty řízení?

- A) Ano, je nutný a významný
B) Spíše ano, je nutný a významný
C) Ne, je pouze formální
D) Ne, je zbytečný

11) Máte za to, že byste si byli vědomi etických hodnot uvedených v Etickém kodexu Policie ČR a podle těchto hodnot jednali i bez existence tohoto kodexu?

- A) Ano
B) Ne
C) Nevím

12) Domníváte se, že chování policisty, které je v souladu s Etickým kodexem Policie ČR, při jeho kontaktu s občany, může pozitivně ovlivnit hodnocení policie veřejností?

- A) Ano
B) Ne
C) Nevím

13) Ovlivňují zásady a základní hodnoty Etického kodexu Policie ČR, Vaše chování a jednání s:

kolegou	veřejností	s poškozenou osobou	s podezřelou (obviněnou) osobu
A) Ano	A) Ano	A) Ano	A) Ano
B) Ne	B) Ne	B) Ne	B) Ne
C) Nevím	C) Nevím	C) Nevím	C) Nevím

14) Aplikujete příslušné hodnoty Etického kodexu Policie ČR v praxi při použití donucovacích prostředků?

- A) Ano
- B) Spíše ne, nevím, o jaké hodnoty se jedná
- C) Ne, jednám podle jiných zákonných ustanovení

15) Uplatňujete zásady obsažené v Etickém kodexu policie ČR (např. i chovat se bezúhonně) jak ve službě, tak i v soukromém životě mimo službu.

- A) Ano
- B) Nevím
- C) Ne

16) Podřizujete své jednání, vystupování i zevnějšek při výkonu služby zásadám etiky obsaženým v etickém kodexu policie ČR.

- A) Ano
- B) Ne
- C) Nevím

17) Myslíte si, že i Vaši kolegové aplikují Etický kodex Policie ČR při výkonu služby?

- A) Ano
- B) Ne
- C) Nevím

18) Setkáváte se často u svých kolegů s porušováním Etického kodexu Policie ČR?

- A) Ano, které považujete za nejzávažnější
- B) Ne
- C) Nevím

Za objektivní vyplnění dotazníku a spolupráci Vám děkuji.